

Projekty 2008 - 2013

Prof. MARTIN HOMZA, DR.
GRANTY 2008 – 2013

2008 – 2013

Vytvorenie siete Erasmus

2011 – 2013

Vytvorenie siete CEEPUS

2008 – 2013

Medzinárodný slovensko-poľský projekt *Dejiny Spiša*, vol. 1 – 3.

Rieši sa v rámci „Slovensko-poľskej komisie humanitných vied“ ustanovenej pri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR

Vedúci projektu. prof. Martin Homza, Dr.

Zahraničný partner: prof. Dr. hab. Stanislaw A. Sroka, Instytut Historii UJ Krakov

Riešiteľ: Martin Homza, Ján Lukačka

Výstupy:

a) slovenská monografia *Historia Scepusii: Dejiny Spiša*, vol. 1. Ed.: Martin Homza a Stanislaw A. Sroka. Bratislava a Kraków: Etc, 2009, 663 s.

b) Poľský preklad a doplnené vydanie: *Historia Scepusii: Dejiny Spiša*, vol. 1. Ed.: Martin Homza a Stanislaw A. Sroka. Bratislava a Kraków: Etc, 2010, 663 s.

c) 2014 v tlači *Historia Scepusii: Dejiny Spiša*, vol. 2. Ed.: Martin Homza a Stanislaw A. Sroka. Bratislava a Kraków: Etc, 2014, ??? s.

Granty

I. Vega Ministerstvo školstva SR „Tvorcovia slovenských dejín“ (Vega 1/0245/10).

Vedúci projektu: doc. Martin Homza, Dr.

Trvanie projektu: roky 2010 – 2011

Ciele projektu: Zmapovanie menej známych osobností slovenských dejín od ich počiatkov do konca 20. storočia

Riešiteľský kolektív: Kolektív Katedry slovenských dejín Filozofickej fakulty UK

Výstupy projektu: Projekt sa sústredil na zmapovanie základov slovenského historického myslenia na príklade menej známych i celkom neznámych diel a činnosti významných slovenských osobností, na novú interpretáciu i reinterpetáciu ich prínosu pre slovenské myslenie ako celok v priebehu slovenských dejín od ich počiatku po koniec 20. storočia.

K najvýznamnejším výstupom patrí zorganizovanie medzinárodnej konferencie *Slovensko a Chorvátsko historické paralely a vzťahy (do roku 1780)* dňa 20. – 24. júna 2011. Konferencie sa zúčastnilo cca 50 prednášajúcich zo Slovenskej republiky, Chorvátskej republiky, Srbskej republiky, Ukrajiny, Českej republiky, Maďarskej republiky, Rumunska a Ruskej federácie.

Hlavným organizátorom bola Katedra slovenských dejín FiF UK Bratislava. Konferencia sa konala pod záštitou Mikuláša Dzurindu, ministra zahraničných vecí SR. Konferenciu otváral veľvyslanec Chorvátskej republiky Tomislav Čar a rektor UK Bratislava Karol Mičieta.

Slávnostný príhovor predniesol aj riaditeľ Medzinárodného Vyšehradského fondu Petr Vágner.

Z konferencie vyšla kolektívna monografia v anglickom a nemeckom jazyku v roku 2013.

Problematiku menej známych tvorcov slovenských dejín ďalej mapuje katedrový elektronický časopis *Historia Nova* a elektronické skriptá autorov Martina Homzu a Nadi Rácovej K *vývinu slovenskej myšlienky do polovice 18. storočia*.

Za hlavný prínos projektu sa pokladá rozšírenie a reinterpretácia tém, ktoré patria do slovenských dejín. Výsledkom bolo prostredníctvom série článkov a monografií a edícií niektorých zabudnutých prameňov prekonanie tradične zaužívaných stereotypov, ktoré sa pokladajú aktuálne za základné alebo nosné pre súčasné nazeranie na dejiny Slovenska a Slovákov, ktoré i v súčasnom období determinujú slovenské myslenie.

II. Štandardný grant International Visegrad Fund (IVF) 21020074 – „Slovakia and Croatia: Historical Parallels and Connections (until 1780)“

Vedúci projektu: prof. Martin Homza, Dr.

Trvanie projektu: rok 2011

Ciele projektu: Slovensko a Chorvátsko spája takmer tisíc rokov spoločných dejín. Napriek proklamovanej jazykovej, kultúrnej, či historickej blízkosti národov Chorvátska a Slovenska (symbolická lipa vzájomného priateľstva na Devíne) sa vo veci tematizácie tejto blízkosti najmä pokiaľ ide o hľadanie ich historických súvislostí urobilo, až na drobné výnimky za posledné desaťročie len veľmi málo. Cieľom projektu je preto definovať základné dejinné súvislosti medzi Slovenskom a Chorvátskom prostredníctvom skúmania historických paralel a analógií v dejinách Slovenska a Chorvátska a to od počiatku písaných dejín (knieža Pribina a Slavónsko-Chorvátsko), po súčasnosť (vznik národných štátov Slovenska a Chorvátska.

Riešiteľský kolektív:

zo slovenskej strany: Katedra slovenských dejín Filozofickej fakulty UK Bratislava

z chorvátskej strany: Filozofski Fakultet – Filozofická Fakulta Záhrebskej univerzity

partneri: Universita v Szegede, Inštitút histórie Jagelovskej univerzity, Post Scriptum, s.r.o.,

Univerzita v Ostrave

Výstupy projektu:

1. Organizácia medzinárodnej konferencie „Slovensko a Chorvátsko – historické paralely a vzťahy do roku 1780“ (pozri vyššie Vega)

Termín a miesto konania: 20. – 24. júna 2011, Bratislava a Levoča

2. Rovnomenný zborník príspevkov z konferencie v anglickom a nemeckom jazyku *Slovakia and Croatia Historical Parallels and Connections (until 1780)*. Ed.: Martin Homza, Ján Lukačka a Neven Budak. Bratislava a Zagreb: PostScriptum, 2013, 448 s.

III. Visegrad University Studies Grant číslo 61100015 = „Národné symboly a mýty.

Motívy sebaidentifikácie v krajinách Vyšehradskej štvorky v stredoveku a v ranom novoveku“ (Symbols and Myths of the Nations. Motives of self-identification in Countries of Visegrad in Middle Ages and Early Modern Era)

Vedúci projektu: prof. Martin Homza, Dr.

Realizácia 1. fázy = október až december 2012

Realizácia 2. fázy = október až december 2013

Ciele projektu: Oboznámiť študentov historických odborov katedier histórie s problematikou genézy, funkčnosti a evolúcie základných identifikačných znakov národov stredo-východnej Európy

Riešiteľský kolektív: Martin Homza, Adam Mesiarkin

Výstupy projektu: Publikácia príspevkov

IV. Konfinium Uhorského a Poľského stredovekého štátu

ktorý má u poskytovateľa pridelené identifikačné číslo SK-PL-0079-12
2012 – 2014

Vedúci projektu: prof. Martin Homza, Dr.

Partner: Dr. Vitaliy Nagirnyy, Institut Historii UJ Krakov, prof. Dr. Hab. Stanislaw A. Sroka

Ciele projektu: Cieľom projektu je komplexné zmapovanie vývoja slovensko-poľského, respektíve poľsko-slovenského pomedzia v stredoveku, ktoré zahŕňa vývoj a ustálenie spoločnej hranice na horskom masíve Karpát, vývoj oboch pohraničných území z hľadiska administratívneho, sídelného, etnického a v neposlednom rade hospodárskeho a vojensko-obranného.

4. Riešiteľský kolektív zo slovenskej strany: Katedra slovenských dejín Filozofickej fakulty UK Bratislava

prof. Martin Homza, Dr.

Lukačka Ján PhDr. CSc. prof.

Benková Eva Mgr.

Blanár Dominik Mgr.

Mesiarkin Adam Mgr

z poľskej strany: Institut Historii UJ Krakov

5. Výstupy projektu

Výstupy projektu 2013:

Zapojenie doktorandov Adama Mesiarkina a Dominika Blanára do koordinácie projektu, zbierania výskumných materiálov v Krakove.

Zbieranie výskumných materiálov:

4 pracovné cesty doktorandov (Dominik Blánár, Adam Mesiarkin) a pracovná cesta vedúceho projektu prof. Martina Homzu v Krakove.

Príprava spoločných medzinárodných projektov:

Tu by ste mohli uviesť koordináciu s poľskými kolegami na príprave konferencie Coloquia Rusica, Levoča 2014

Prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc.

1. Lexikon stredovekých miest na Slovensku

2. APVV 2008 – 2010.

3. Pripraviť dielo encyklopedického charakteru, v ktorom by sa podľa dohodnutej štruktúry malo spracovať 50 najvýznamnejších miest na území Slovenska. V hesle sa majú postihnúť najmarkantnejšie znaky mestskosti, zapojenie do miestneho a diaľkového obchodu, mestskú samosprávu, jej predstaviteľov, význam v rámci regiónu, formovanie mestského jadra. Všetky zásadné údaje sa mali spracovať na základe odbornej literatúry a prameňov zachovaných v archívoch miest.

4. prof. Ján Lukačka – vedúci riešiteľského kolektívu, FiF UK a HÚ SAV

PhDr. Martin Štefánik, zástupca vedúceho

Členovia: prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc., Trnavská univerzita. PhDr. Blanka Brezováková, CSc. HÚ SAV. PhDr. Marcela Domenová, PhD., Prešovská univerzita. PhDr. Daniela Dvořáková, HÚ SAV. Mgr. Karin Fábrová, PhD. Prešovská univerzita. PhDr. Miriam Hlavačková, PhD. HÚ SAV. Prof. Martin Homza, PhD. FiF UK. Mgr. Pavol Hudáček, PhD., HÚ SAV, Mgr. Peter Labanc, Trnavská univerzita, PhDr. Richard Lacko, Univerzita Mateja Bela, Mgr. Žofia Lysá, PhD. HÚ SAV, Doc. Vladimír Rábik, Trnavská univerzita. PhDr. Monika Skalská, PhD., Pedagogická fakulta UK, Doc. PhDr. Marián Skladaný, CSc., Filozofická fakulta UK. Mgr. Miroslava Slezáková, HÚ SAV. Mgr. Katarína Nádaská, PhD. Filozofická fakulta UK. PhDr. Ferdinand Uličný ml., Prešovská univerzita. PhDr. František Žifčák, Štátny archív Levoča.

5. Monografia ŠTEFÁNIK, Martin – LUKAČKA, Ján (eds.). Lexikon stredovekých miest na Slovensku. Bratislava : Prodama 2010. 629 str.

Dielo bolo ocenené Prémiou za vedeckú a odbornú literatúru Literárnym fondom 29. 9. 2011.

LUKAČKA, Ján – ŠTEFÁNIK, Martin et alii. Stredoveké mesto ako miesto stretnutí a komunikácie. Bratislava : Typosetprint 2010. 293 str.

1. Obchodné privilégia a obchodné aktivity vybraných stredovekých miest na Slovensku.

2. VEGA 2011 – 2013.

3. Riešiteľský kolektív sa mal sústrediť na postihnutie obchodných aktivít vybraných stredovekých miest, ktoré prinášali mešťanom najväčšie zisky. Vo vytypovaných mestách mali sledovať aktérov obchodných aktivít a zároveň aj žiadateľov vydania obchodných privilégií pre konkrétne mestá.

4. PhDr. Martin Štefánik, PhD., vedúci riešiteľského kolektívu, HÚ SAV.

Prof. PhDr. Ján Lukačka, CSc. zástupca vedúceho, FiF UK.

Mgr. Pavol Hudáček, PhD. HÚ SAV

Mgr. Miroslava Slezáková, HÚ SAV, doktorandka.

5. LUKAČKA, Ján. Prievidza v stredoveku. In: *Prievidza. Monografia mesta*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Harmony 2013, s. 50-67.

LUKAČKA, Ján. Prejavy milosrdenstva v stredovekých mestách na území dnešného Slovenska. In: *Documenta Pragensia. Supplementa IV. Milosrdenství ve středověkých městech*. Praha : Scriptorium 2013, s. 47-57.

Prof. PhDr. Jozef Baďurík, CSc.

Výber - Záverečná správa VEGA 2011 Agrokultúra riešiteľ prof. Jozef Baďurík (2009 – 2011)

Výsledky získané za celú dobu riešenia projektu:

Hlavným výsledkom riešenia tohto projektu je završenie komplexného výskumu (heuristiky) zvolenej témy - dejín vinohradníctva a vinárstva na Slovensku v časovom horizonte približne od 6. – 7. stor. p.n. l. takmer až do súčasnosti. Základom bol výskum realizovaný v domácich a zahraničných archívoch, múzeách a knižniciach v priebehu celého obdobia riešenia projektu. Vďaka primeranosti pridelených finančných prostriedkov mohol vedúci (riešiteľ) projektu absolvovať úspešné študijno - bádateľské pobyty doma i v zahraničí. Spravidla išlo o krátkodobé (2- 3- 4 dňové) pobyty realizované niekoľkokrát do roka v období apríl – november (v čase možnosti čerpania financií na fakulte). Z domácich inštitúcií išlo väčšinou o mimo bratislavské archívy a múzea. Zo zahraničných predovšetkým v Budapešti, vo Viedni a v menšej miere aj v Prahe. Toto všetko tvorí dostatočnú bázu poznatkov pre knižné spracovanie vedeckej monografie. Z tohto hľadiska možno konštatovať, že projekt s takouto tematikou udelený vôbec prvýkrát na Slovensku (v agentúre VEGA) splnil jednoznačne vytýčený cieľ.

Zhodnotenie splnenia vedeckých cieľov projektu :

Pôvodný zámer (plán) autora bol - v troch etapách uskutočniť dokončenie výskumu tejto problematiky, ktorá nebola spracovaná v slovenskej historiografii a pripraviť následne do tlače rukopis predpokladanej monografie. Autor sa problematike venuje viac rokov – dosiaľ boli spracované a publikované mnohé výsledky avšak parciálne – nie komplexne - z časového, ani vecného, či geografického hľadiska. Z tohto dôvodu sa autor zameral na sledovanie základných otázok problematiky – z historického pohľadu, teda miesta vinohradníctva a vinárstva v rámci (hospodárskeho) agrárneho, ale aj regionálneho vývinu Slovenska (Uhorska). Autor pritom sledoval aj otázky sociálneho vývinu i agrotechniky vinohradníctva a základných aspektov vinárskej praxe v jednotlivých časových (historických) epochách. Popritom nezabúdala ani na sledovanie právnych predpokladov, etnografických zvláštností resp. enologických špecifik s jednoznačným cieľom završiť výskum vo forme modernej (komplexnej) monografie. Tak ako bol projekt pripravený autorovi sa podarilo splniť všetky podstatné ciele a zámery.

Anotácia originálnych výsledkov projektu:

Za konkrétne výsledky treba považovať dokončenie komplexného výskumu schválenej témy projektu. Autor tak disponuje v súčasnosti základnou bázou poznatkov k téme. Táto informačná /pramenná základňa umožní autorovi v najbližšej dobe prísť ku konečnému spracovaniu témy (problematiky) - pripraviť text monografie do tlače. V priebehu výskumu sa potvrdili viaceré hypotézy a zaujímavosti. Popri poznani doterajších klasických vinohradníckych oblastí a lokalít - Malokarpatská a Tokajská oblasť - výskumom sa potvrdilo, že z hľadiska produkcie vína boli významné aj iné oblasti a lokality. Autor počas

riešenia projektu zatiaľ z tohto výskumu publikoval 16 bibliografických jednotiek priamo súvisiacich s témou úlohy. Určitým obrazom pripravovanej monografie je seriál odborných článkov publikovaný v časopise Vinič a víno v r. 2010 a 2011.

As concret results should be seen the finalization of the complex research for the project theme. In the present author has to his disposal important basic knowledge. This information /source basis enables author to begin the final elaboration of the theme – to prepare the monograph text to be published. During the research there have been verified several hypothesis and interesting informations. Besides knowledge about „classic“ winegrowing regions – Malokarpatská a Tokajská oblasť – research confirmed, that there have been other regions of high value for the vine production. Working on the project the author published 16 outputs related to the topic. The series of specialized articles published in the journal Vinič a víno in the year 2010 and 2011 shows the style of future monograph.

Využitelnosť

Výskumom získaný komplexný historický materiál využijem:

- na publikovanie monografie
- pokračovaním série vedecko - odborných článkov v časopise Vinič a víno
- pre ďalšiu vedecko - popularizačnú činnosť, prezentovať ich budem účasťou na domácich a zahraničných konferenciách
- pri výučbe na univerzite - Bc. a Mgr. semináre z agrárnych dejín Slovenska, ale aj konkrétne pri dvoch realizovaných seminároch venovaných problematike Agrokultúry a dejín vinohradníctva a vinárstva na Slovensku, v Uhorsku a v strednej Európe
- pri výchove doktorandov v 3. stupni univerzitnej prípravy. V súčasnosti školím jednu doktorandku z problematiky starších dejín vinohradníctva a vinárstva na Slovensku – Mgr. Eva Benková

Zoznam publikácií :

A/ Zoznam publikovaných prác k téme projektu

ABD 1. Aké vína sa pili v minulosti ? (svätajurský, malokarpatský a tokajský samotok). In: Zo starších dejín Svätého Jura. Kolektívna monografia. Sv. Jur 2010, s. 67 – 73., angl summary ISBN 978-80-

ADF Z kolísky viniča a vína - do celého sveta. In: Vinič a víno roč. 10 , 2010, č. 6, s. 212 – 213. ISSN 1335-7514.

V spolupráci s internou doktorandkou Mgr. Evou Benkovou, ktorej som školiteľom - publikoval som sériu vedecko – odborných článkov v odbornom časopise Vinič a víno v roč. 2011:

ADF Počiatky nášho vinárstva – epocha Keltov a Rimanov. In Vinič a víno roč. XI, 2011, č. 1, s. 26- 27 ISSN 1335-7514

ADF Slovania a víno – od medoviny k vínu. In: Vinič a víno roč. XI., č.2, s. 60 – 61. ISSN 1335-7514

ADF Víno Veľkej Moravy – symbol kresťanskej viery a politického vplyvu. In: Vinič a víno roč. XI., č. 3, príloha s. 3 – 5. ISSN 1335-7514

ADF Vinohradnícka kultúra ranostredovekého Uhorska a počiatky slovenských vinohradníckych regiónov. In: Vinič a víno roč. XI., č. 4, s.134 – 136. ISSN 1335-7514

ADF Vinohradníctvo na Slovensku v posledných storočiach stredoveku. In: Vinič a víno roč. XI., č. 5, príloha s. 172- 174. ISSN 1335-7514

ADF Vinohradníctvo a vinárstvo v stredovekej Bratislave – v starom Prešporoku. In: Vinič a víno roč. XI., č. 6, príloha 8 , história, s. 198 - 200. ISSN 1335-7514

Drobnejšie články a príspevky dotýkajúce sa témy projektu

Netradičná degustácia grinavských vín. In: Vinič a víno /odborný časopis pre vinohradníkov a vinárov/. Roč. 9., č.3/2009, s. 95. ISSN 1335-7514

Vzácne pamiatky o víne. In: Národný kalendár 2010. Martin: Osveta 2009, s. 46 – 47. ISBN978-80-7090-933-1.(www.vydavatel.sk)

Šumivé na Slovensku. In: Národný kalendár 2010. Martin: Osveta 2009, s. 104 – 105. ISBN978-80-7090-933-1.(www.vydavatel.sk)

Grinavský hrozen 2010 prezentoval prírodné vína. In: Vinič a víno roč. 10, 2010, č.3., s. 106. ISSN 1335-7514.

Práva majstrov vinárov. In : Národný kalendár 2012. Martin: vyd. MS 2011, s. 47- 48. ISBN 978-80-8128-014-6.

B/ Zoznam prác odovzdaných do tlače ...

ADF Vinohradníctvo na Slovensku v ranom novoveku In.: Vinič a víno XII., 2012, č. 1, príloha - história vína , s. ISSN 1335-7514 (vyjde tlačou po 20.1. 2012)

AFD O vinohradníctve v Modre v ranom novoveku, príspevok vyjde v zborníku v Modre v priebehu roka 2012

C/Zoznam publikácii v zborníkoch a abstraktoch

AFD Z počiatkov vinohradníctva a vinárstva starého Pezinka. In: Zborník z konferencie Bozen - Pezinok 1208 – 2008. Pezinok 2009, s. 83 – 86. ISBN 978-80-970058-4-9

Mgr. Milota Floreková, PhD.

1. Monumentálne dielo uhorského polyhistora Mateja Bela *Notitia Hungariae novae historico-geographica I - V* (Viedeň 1735 - 1742) a jeho význam

2. MŠ SR KEGA č. 3/6254/08

3. pripraviť slovenský preklad monumentálneho diela M. Bela *Notitia Hungariae novae historico-geographica I - V* (Viedeň 1735 - 1742) pre zainteresovanú verejnosť

4. Mgr. Jana Balegová, PhD., Mgr. Lenka Fišerová, Mgr. Milota Floreková, PhD., PhDr. Eva Frimmová, CSc., Mgr. Erika Juríková, PhD., Mgr. Katarína Karabová, PhD., Mgr. Jozef Kordoš, Mgr. Imrich Nagy, PhD., Mgr. Nicol Sipekiová, PhD., Prof. PhDr. Daniel Škoviera, PhD., Mgr. angela Škovierová, PhD.

5. zborník Sondy do Belových *Vedomostí* o súvekom Uhorsku. sambucus Supplementum II. Trnava : Filozofická fakulta trnavskej univerzity v Trnave 2010. 256 s. ISBN 978-80-8082-421-1.

PhDr. Peter Podolan, PhD.

Tvorcovia slovenských dejín

2. Grant. Inštitúcia

VEGA 1/0245/10

3. Ciele projektu – Zmapovanie menej známych osobností slovenských dejín od ich počiatkov do konca 20. storočia

4. Riešiteľský kolektív – Kolektív Katedry slovenských dejín Filozofickej fakulty UK;
spoluriešiteľ Mgr. Peter Podolan, PhD.

5. Výstupy projektu (**Mgr. Peter Podolan, PhD.**)

PODOLAN, Peter. Krátičká známost národu Slowanského Jána Kollára. In *Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika. Historia nova II – 2011 – I.* Bratislava : Stimul, 2011, s. 39-58. [online] Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1.pdf>

PODOLAN, Peter. Dve verzie Krátičkej známosti národu Slowanského Jána Kollára. In *Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika. Historia nova II – 2011 – I.* Bratislava : Stimul, 2011, s. 84-95. [online] Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1.pdf>

II.

1. Názov

Slováci a formovanie moderných národov v strednej, východnej (juhovýchodnej) Európe: Identita, konfesionalita, mýtus

2. Grant. Inštitúcia

VEGA 2/0208/10-12

3. Ciele projektu

Cieľom projektu je výskum formovania identity moderných národov v strednej, východnej a juhovýchodnej Európe (historická pamäť, symboly, znaky, mýty - v multietnickom a multikonfesionalnom prostredí, na hraničnej čiare stretávania sa existujúcich civilizačných okruhov.

4. Riešiteľský kolektív

Vedúca PhDr. Tatiana Ivantyšinová, CSc.

Riešiteľský kolektív za Hú SAV: zástupkyňa PhDr. Daniela Kodajová Mgr. Juraj Benko, PhD., Mgr. Peter Šoltés, PhD.; Mgr. Karol Hollý, PhD., Mgr. Marcela Bednárová, PhD.

Riešiteľský kolektív za Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR): zástupkyňa PhDr. Mária Tonková, CSc., Mgr. Miriam Viršínská, PhD., **spoluriešiteľ Mgr. Peter Podolan, PhD.**

5. Výstupy projektu

PODOLAN, Peter. Cestopisné črty, české, moravské a nemecké reálie v Kollárových Pamätiach z mladších rokov života. In Štúdie k slovenským dejinám. Historia nova II – 2011 – 2. [online] Bratislava : Stimul, 2012, s. 126-154. Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-2.pdf>

PODOLAN, Peter. Návrat k tézám nateraz poslednej kolektívnej monografie k osobe Jána Kollára. In Štúdie k jubileu Jána Kollára. Historia nova 5. [online] Bratislava : Stimul, 2012, s. 254-258. Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino5.pdf>

PODOLAN, Peter. Odkaz Jána Kollára slovenskej historiografii. In Štúdie k jubileu Jána Kollára. Historia nova 5. [online] Bratislava : Stimul, 2012, s. 43-51. Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino5.pdf>

PODOLAN, Peter. Príspevok k biografii Jána Kollára. In Štúdie k jubileu Jána Kollára. Historia nova 5. [online] Bratislava : Stimul, 2012, s. 220-224. Dostupné na internete: <http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino5.pdf>

Prof. PhDr. Roman Holec, CSc.

Účast' na projektoch v rokoch 2008 -- 2013

Domáce projekty

Projekt APVV-51-017105, Slovensko v 20. storočí

Zodpovedný riešiteľ: D.Kováč (HÚ SAV), trvanie projektu 2006 – 2009

R. Holec – člen riešiteľského tímu

Hlavné výstupy:

-LONDÁK, Miroslav a kol. Rok 1968. Eto vaše delo. Bratislava : Prodama v spolupráci s HÚ SAV 2008, 191 s. ISBN 978-80 969782-7-4.

-IVANIČKOVÁ E. a kol.: Z dejín demokratických a totalitných režimov na Slovensku a v Československu v 20. storočí. Historik Ivan Kamenec 70-ročný. Vydal Historický ústav SAV vo vyd. Prodama s. r. o. , Bratislava 2008, 413 s. ISBN 978-80-969782-6-7.

- HLAVINKA, Ján - KAMENEC, Ivan. Spory o biskupa Vojtaššáka : politické a spoločenské aktivity Jána Vojtaššáka v rokoch 1938- 1945. Bratislava : Dokumentačné stredisko holokaustu, 2008. 63 s. ISBN 978-80-969857-1-5.

-Dušan Kováč a kol., Slovensko v 20. storočí, zv. 2. Prvá svetová vojna 1914 - 1918, Bratislava 2008, 321 s.

- Kamenec a kol.:Slovensko v 20. stor., zv,4. - Slovensko v rokoch 1939-1945, pracovná verzia rukopisu

- Pešek, J. a kol.: Slovensko v 20. storočí, zv.5 - Slovensko v rozdelenom svete 1945-1968, pracovná verzia rukopisu.

Výstupy osobné:

Holec, R. - Hallon, L.: Tatra banka v zrkadle dejín. Bratislava, AEP 2007, 325 s. (ISBN 978-80-88880-77-6)

-Dušan Kováč a kol., Slovensko v 20. storočí, zv. 2. Prvá svetová vojna 1914 - 1918, Bratislava 2008, s. 99-135, 248

Holec, R.: Coburgovci a Slovensko. Bratislava, Kalligram 2010, 464 s. (ISBN 978-80-8101-249-5)

Holec, R.: Dinamitos történelem. A pozsonyi Dynamit Nobel vegyipari konzern a közép-európai történelem keresztútján 1873 – 1945. Pozsony, Kalligram 2009, 160 s. (ISBN 978-80-8101-218-1)

Holec, Roman: Problémy vzťahu „cirkev - národ - štát“ v dlhom 19. storočí a rok 1918. In: P. Švorc - Ľ. Harbuľová - K. Schwarz (eds.): Cirkev a národy strednej Európy (1800 - 1950).

Die Kirchen und Völker Mitteleuropas (1800 - 1950). Prešov - Wien 2008, s. 39-58 (ISBN 978-80-89046-47-8)

Holec, R.: Karel Kramář a Slováci. In: Karel Kramář (1860 – 1937). Život a dílo. Ed. J. Bílek – L. Velek. Praha, MÚ a Archiv AV ČR, v. v. i. – Nakladatelství Historický ústav 2009, s. 202-224

Centrum excelentnosti výskumu kľúčových otázok moderných slovenských dejín

Zodpovedný riešiteľ: Valerián Bystrický (HÚ SAV), Trvanie projektu: 1.1.2007 /31.12.2010
R. Holec – riešiteľ

Hlavné výstupy:

- MICHÁLEK, Slavomír. Rok 1968 a Československo. Postoj USA, Západu a OSN. Bratislava: Vydal HÚ SAV v spolupráci s Ústavom pro studium totalitních režimů vo vydavateľstve Prodama 2008. 290 s. ISBN 978-80-969782-4-3.
- LONDÁKOVÁ, Elena a kol. Rok 1968. Novinári na Slovensku. Bratislava : Prodama v spolupráci s HÚ SAV. 210 s. ISBN 978-80-969782-9-8.
- BYSTRICKÝ, Valerián. Od autonómie k vzniku Slovenského štátu : výber zo štúdií. Bratislava : Historický ústav SAV vo vydavateľstve Prodama, 2008. 301 s. ISBN 978-80-969782-5-0.
- SIKORA, Stanislav. Rok 1968 : a politický vývoj na Slovensku. Recenzenti Norbert Kmeť, Miroslav Londák. Bratislava : Pro Historia : Historický ústav SAV, 2008. 229 s.
- Medzinárodná konferencia Rozbitie alebo rozpad (Historické reflexie zániku Česko-Slovenska), Bratislava, 11.03.-12.03.2009;
- Dušan Kováč a kol., Slovensko v 20. storočí, zv. 2. Prvá svetová vojna 1914 - 1918, Bratislava 2008, 321 s.
- Publikovanie 2. zväzku syntézy Slovensko v 20. storočí: Kováč,D.a kol.:Prvá svetová vojna 1914-1918;
- Občan, spoločnosť, národ : v pohybe slovenských dejín / Milan Zemko. - Bratislava : Historický ústav Slovenskej akadémie vied vo vydavateľstve Prodama, spol. s.r.o., 2010. 280 s. (Edícia Slovenská historiografia).
- "Tretia ríša" a vznik Slovenského štátu. Dokumenty II. / Michal Schvarc – David Schriff. 1. vydanie. Bratislava : Ústav pamäti národa : Historický ústav SAV : SNM - Múzeum kultúry Karpatských Nemcov, 2010. 561 s. Edícia Dokumenty.
- Rozbitie alebo rozpad ? : historické reflexie zániku Česko-slovenska / Valerián Bystrický, Miroslav Michela, Michal Schvarc a kol. - 1. vydanie. - Bratislava : Historický ústav SAV : Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2010. - 575 s.

Osobné výstupy:

- Dušan Kováč a kol., Slovensko v 20. storočí, zv. 2. Prvá svetová vojna 1914 - 1918, Bratislava 2008, s. 99-135, 248
- Holec, Roman: Coburgovci a Slovensko. Bratislava : Kalligram, 2010. - 464 s., il., reg., (ISBN 978-80-8101-249-5)

VEGA č. 2/0181/10 Slovensko v Európe, Európa na Slovensku: vybrané témy z dejín 20. storočia

Vedúca: E. Ivaničková (HÚ SAV), doba trvania: 2010 – 2012
R. Holec – riešiteľ

Výstupy:

-IVANIČKOVÁ, Edita - BAER, Josette - BYSTRICKÝ, Valerián - DUDEKOVÁ, Gabriela - DUBNIČKA, Ján - GONĚC, Vladimír - HADLER, Frank - HALLON, Ľudovít - HOLEC, Roman - HOLLÝ, Karol - HUDEK, Adam - KAMENEC, Ivan - LONDÁK, Miroslav - MIDDELL, Matthias - MICHÁLEK, Slavomír - MIKULIČOVÁ, Ivanka - PEŠEK, Jan - PETRUF, Pavol - PICHLER, Tibor - SUPPAN, Arnold - SZARKA, László - ŠKVARNA, Dušan - ŠOLTÉS, Peter - ŠUTAJ, Štefan - VICENÍK, Jozef - VÖRÖS, Ladislav - ZEMKO, Milan. Kapitoly z histórie stredoeurópskeho priestoru v 19. a 20. storočí: pocta k 70-ročnému jubileu Dušana Kováča. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Typoset print, 2011. 466 s. ISBN 978-80-970302-4-7.

-Československo a dva německé státy. Edita Ivaničková, Christoph Buchheim, Kristina Kaiserová, Volker Zimmermann (eds.). Ústí nad Labem: Naklad. Albis international, 2011. 267 s. ISBN 978-80-86971-28-5.

-PETRUF, Pavol. Zahraničná politika Slovenskej republiky 1939-1945:(náčrt problematiky). Bratislava: Historický ústav SAV, 2011. 328 s. ISBN 978-80-89396-15-3.

-Dušan Kováč, Michaela Marek, Jiří Pešek, Roman Prah. Kultura jako nositel a oponent politických záměrů. Německo-české a německo-slovenské kulturní styky od poloviny 19.století do současnosti. Ústí nad Labem, Naklad. Albis international, 2009, 545 s. ISBN 978-80-86971-90-2

- Michaela Marek, Dušan Kováč, Jiří Pešek, Roman Prah. Kultur als Vehikel und als Opponent politischer Absichten. Kulturkontakte zwischen Deutschen, Tschechen und Slowaken von der Mitte des 19. Jahrhunderts bis in die 1980er Jahre. Essen, Klartext 2010, 587 s. ISBN 978-3-8375-0448-4

- Politické a hospodárske vzťahy medzi Slovenskom a Fínskom v rokoch druhej svetovej vojny na stránkach novín Slovák. In Studia Historica Tyrnaviensia XI-XII. Filozofická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave - Towarzystwo Slowaków w Polsce, 2011, s. 419-455.

-MICHELA, Miroslav. Functions of the Myth of "National Oppression" in Slovak master narrative 1918-1945. In A Multiethnic Region and Nation-State in East-Central Europe: studies in the History of Upper Hungary and Slovakia from the 1600s to the Present. Ed.László Szarka. Budapest; Colorado; New Jersey: Balassi Institute, Budapest: Social Science Monographs, Boulder, Colorado: Atlantic Research and Publications, Inc. Highland Lakes, New Jersey, 2011, 253-268. ISBN 978-0-88033-690-1.

-MICHELA, Miroslav - KUSÁ, Dagmar. A kulturális trauma diskurzusa. Trianonnarratívák a szlovák-magyar kapcsolatokban. In LIMES: tudományos szemle, 2011, č. 1, s. 53-69. ISSN 0238-9266.

-ZAVACKÁ, Marína. Freund oder Feind? Der loyale junge tschechoslowakische Bürger und "der Deutsche" in den Jahren 1948-1956. In Loyalitäten im Staatssozialismus. DDR, Tschechoslowakei, Polen: Tagungen zur Ostmitteleuropa- Forschung. Marburg: Verlag Herder Institut, 2010, s. 134-159. ISBN 978-3-87969-364-1.

- IVANIČKOVÁ, Edita: The Slovak question and the emergence of the Czechoslovak exile government in London. Medzinárodné sympóziu The ties that bind. Usporiadatelia Veľvyslanectvá ČR a SR v Londýne. Londýn 10. 09. 2010

- SEGEŠ, Dušan. Referát na medzinárodnej konferencii v rámci 33. zasadnutia Slovensko-českej komisie historikov. Názov referátu: „Pohľad poľského exilu na vzťah medzi Slovákmi a Čechmi počas 2. svetovej vojny“. Názov konferencie: „Poľský faktor v česko-slovenských vzťahoch 1918-1948“. Miesto konania: Książnica Cieszyńska, Cieszyn/Poľsko, 20. október 2010

- MICHÁLEK, Slavomír. Vzťahy Československa a USA ku koncu druhej svetovej vojny a krátko po nej. In NĚMEČEK, Jan. Československo a krize demokracie ve střední Evropě ve 30. a 40. letech XX. století. Hledání východisek. - Praha : Historický ústav AV ČR, 2010, s. 131-141. ISBN 978-80-7286-156-9.
- MICHELA, Miroslav. Ján Spišiak: Spomienky z Budapešti 1939-1944. Bratislava : Vydavateľstvo Slovak Academic Press, 2010. S. 465. ISBN 978-80-8095-063-7.
- BENKO, Juraj. Bolševizmus medzi Východom a Západom (1900-1920). Bratislava: Historický ústav SAV 2012, 218 s. ISBN 978-80-89396-18-4.
- IVANIČKOVÁ, Edita a kol. Slovenská republika 1939-1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava: Historický ústav SAV, 2012. 216 s. ISBN 978-80-970302-7-8.
- IVANIČKOVÁ, Edita. Slovensko a slovenská otázka v stredoeurópskych plánoch Veľkej Británie 1939 – 1945 In IVANIČKOVÁ, Edita a kol. Slovenská republika 1939-1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava: Historický ústav SAV 2012. S. 75-88.
- PETRUF, Pavol. Diplomatické vzťahy medzi Slovenskom a Francúzskom v rokoch 1939 - 1945. In IVANIČKOVÁ, Edita a kol. Slovenská republika 1939-1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava: Historický ústav SAV 2012. S. 89-108.
- PETRUF, Pavol. Zahraničná politika Slovenskej republiky 1939 – 1945. In IVANIČKOVÁ, Edita a kol. Slovenská republika 1939-1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava: Historický ústav SAV 2012. S. 11-74.
- SEGEŠ, Dušan. Otázka Slovenska v kontexte poľských federačných plánov v exile vo svetle memoránd a diplomatických rozhovorov za 2. svetovej vojny. In IVANIČKOVÁ, Edita a kol. Slovenská republika 1939-1945 v medzinárodných súvislostiach. Bratislava: Historický ústav SAV 2012. S. 189-208.
- BENKO, Juraj. Sovietske Rusko, Kominternu a financovanie komunistického hnutia v strednej Európe 1917 – 1922. In Kalous, Jan; Kocian Jiří (eds.): Český a slovenský komunismus (1921–2011). ÚSD AV ČR, ÚSTR, Praha 2012, 1. vydanie, s. 303-318. ISBN 978-85-8275-156-0 (ÚSD AV ČR), ISBN 978-80-87211-70-0 (ÚSTR)
- KOVÁČ, Dušan. The minority problems in Central Europe (1918 – 1948), prednáška na konferencii The integration models of ethnic minorities in the Eastern and Central European Countries after 1991., Riga 3. – 4. 10. 2012.

Osobné výstupy:

- IVANIČKOVÁ, Edita - BAER, Josette - BYSTRICKÝ, Valerián - DUDEKOVÁ, Gabriela - DUBNIČKA, Ján - GONĚC, Vladimír - HADLER, Frank - HALLON, Ľudovít - HOLEC, Roman - HOLLÝ, Karol - HUDEK, Adam - KAMENEC, Ivan - LONDÁK, Miroslav - MIDDELL, Matthias - MICHÁLEK, Slavomír - MIKULIČOVÁ, Ivanka - PEŠEK, Jan - PETRUF, Pavol - PICHLER, Tibor - SUPPAN, Arnold - SZARKA, László - ŠKVARNA, Dušan - ŠOLTÉS, Peter - ŠUTAJ, Štefan - VICENÍK, Jozef - VÖRÖS, Ladislav - ZEMKO, Milan. Kapitoly z histórie stredoeurópskeho priestoru v 19. a 20. storočí: pocta k 70-ročnému jubileu Dušana Kováča. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Typoset print, 2011. 466 s. ISBN 978-80-970302-4-7.
- Holec, Roman: Ideové zdroje medzinárodného agrarizmu a jeho národných špecifik. In: Harna, J. – Rašticová, B. (eds.): Agrární strana a její zájmové, družstevní a peněžní organizace. (Studie Slovackého muzea 15). Uherské Hradiště 2010, s. 51-72
- Holec, Roman: Agrárna demokracia ako pokus o tretiu cestu stredoeurópskej transformácie. Historický časopis, 59 (2011), č. 1, s. 3-32
- Holec, Roman: Dejiny plné dynamitu. Bratislavský chemický koncern Dynamit Nobel na križovatkách novodobých dejín (1873-1960). Bratislava, Kalligram 2011, 172 s. ISBN 978-

80-8101-508-3

Referát na konferencii:

- HOLEC, Roman: Globálne záujmy, vojnové ciele Uhorska a rozpad krajín svätoštefanskej koruny.

Medzinárodná konferencia Zrod nové Evropy. Versailles, St. Germain, Trianon a dotvárení poválečného mírového systému.

Praha (ČR), 8.-9.6.2010

VEGA č. 2/0089/10 Oslavy ako identitotvorný fenomén na Slovensku v období modernizácie

Zodpovedný riešiteľ: Peter Macho (HÚ SAV), Trvanie projektu: 2010 – 2012

R. Holec – riešiteľ projektu

Hlavné výstupy:

-MACHO, Peter. Milan Rastislav Štefánik v hlavách a srdciach. Fenomén národného hrdinu v historickej pamäti. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydav. Prodana, 2011. ISBN 978-80-89396-13-9

-Vedecký seminár Oslavy a inscenačné stratégie v období modernizácie, Bratislava 11. 11. 2011, organizátor Historický ústav SAV.

- KUŠNIRÁKOVÁ, Ingrid a kol. „Vydeme v noci vo fakľovom sprievode a rozsvietime svet.“ Integračný a mobilizačný význam slávností v živote spoločnosti. Bratislava : Historický ústav SAV, 2012, 237 s. ISBN 978-80-89396-20-7

- MACHO, Peter a kol. Revolúcia 1848/49 a historická pamäť. Bratislava : Historický ústav SAV, 2012, 306 s. ISBN 978-80-89396-19-1

- BEDNÁROVÁ, Marcela. „Vysušené pustatiny, či hornaté kraje, v ktorých vraj Boha nieto?“ Príroda a jej miesto v štúrovskom hnutí. In Nové kontexty života a diela Ľudovíta Štúra. Zborník z vedeckého seminára konaného v dňoch 28. a 29. októbra 2010 v Modre. Zostavovateľ: Beáta Mihalkovičová. Modra : Modranská muzeálna spoločnosť a SNM – Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre, 2012, s. 65 – 83, ISBN 978-80-969920-2-7.

- KODAJOVÁ, Daniela. Posmrtný život Ľudovíta Štúra. Štúrovské výročia v kontexte slovenských dejín. In Nové kontexty života a diela Ľudovíta Štúra. Modra : Modranská muzeálna spoločnosť, 2012, s. 222 – 244.

- KODAJOVÁ, Daniela. Oslavovanie Karola Kuzmányho a Štefana Moysesa. Modelovanie obrazu národného hrdinu prostredníctvom osláv. In Studia Academica Slovaca, 41, Bratislava : Univerzita Komenského, 2012, s. 313 – 326.

- MACHO, Peter. Oslavy 150. výročia prvej kodifikácie spisovnej slovenčiny v Trnave v roku 1937. In Studia Academica Slovaca 41. Prednášky XLVIII. letnej školy slovenského jazyka a kultúry. Eds. Jana Pekarovičová, Miloslav Vojtech. Bratislava : Univerzita Komenského, 2012, s. 327-341. (ISBN 978-80-223-3270-5)

- MACHO, Peter. Anton Bernolák ako symbol v historickej pamäti, verejnom priestore a v politike. Oslavy 150. výročia prvej kodifikácie spisovnej slovenčiny v Trnave. In Štúdie k jubileu Jána Kollára. Historia nova 5. [online] Bratislava : Stimul, 2012, s. 144-175.

- MANNOVÁ, Elena. Vereine als Medien des Kulturtransfers in Zentraleuropa. Das Beispiel der Slowakei. In Vereinskultur und Zivilgesellschaft in Nordeuropa : Regionale Spezifik und

europäische Zusammenhänge. - Wien, Köln, Weimar : Böhlau Verlag, 2012, s. 677-690.
ISBN 978-3-412-20136-4.

Vlastné výstupy:

Holec, Roman: Revolúcia 1848/9 v v slovenskej a maďarskej karikatúre obdobia dualizmu. In: Macho, Peter (ed.): Revolúcia 1848/49 a historická pamäť. Bratislava, HÚ SAV 2012, s. 109-125, 280-288

Holec, Roman: Festivity ako forma sebareprezentácie agrárnych politických elít v strednej a juhovýchodnej Európe v prvej polovici 20. storočia – paralely a rozdiely In: Kušnierková, I.: „Vyjdeme v noci vo fackovom sprievode a rozsvietime svet.“ integračný a mobilizačný význam slávností v živote spoločnosti. Bratislava 2012, s. 164-184

Holec, Roman: Comparison of Self-presentation of Agrarian Political Elites in Central- and East-Europe at the beginning of 20th Century
Referát na Session B2: The Self-presentation of Political Elite in Agrarian Regions of Central Europe, 19th to beginning of 20th Century na European Social Science History Conference Glasgow (Veľká Británia), 11. – 14. 4. 2012

VEGA č. 2/0044/11 Slovensko v druhej polovici 19. storočia

Zodpovedný riešiteľ: D.Kováč (HÚ SAV), doba trvania 2011 – 2013
R. Holec – riešiteľ

Výstupy

AAB KOVÁČ, Dušan - DANGL, Vojtech - DUDEKOVÁ, Gabriela - GÁBRIŠ, Tomáš - HARUŠŤÁK, Igor - HOLEC, Roman - HOLLÝ, Karol - KAČÍREK, Ľuboš - KODAJOVÁ, Daniela. Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní : postupujúca modernizácia habsburskej monarchie. Budovanie centralizovaného Uhorska. Maďarizácia. Oslabovanie lojality Slovákov voči Uhorsku. Vedecký redaktor zväzku XI a Dušan Kováč. 1. vydanie. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012. 399 s. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov, XI a. APVV 0119/11 Slovensko v 19. storočí. ISBN 978-80-8119-061-2.

-HOLLÝ, Karol. Ženská emancipácia : diskurz slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Prodoma, 2011, 178 s. ISBN 978-80-89396-16-0

-KOVÁČ, Dušan, 1918: Začiatok, alebo koniec? Dva transformačné modely v strednej Európe, in: Lucie Kostrbová – Jana Malínska a kol., "1918. Model komplexného transformačného komplexu?" Masarykův ústav a Archív AV ČR, Praha 2010, s.11 – 20.

-DUDEKOVÁ, Gabriela. Etnické stereotypy v období nacionalizmu: problémy a výzvy. Referát na medzinárodnom sympóziu Etnické stereotypy, ich funkcie a interpretácie v slovenskej a maďarskej historiografii. Komárno a Komárom, 6.–7.september 2011.

- DUDEKOVÁ, Gabriela. Etnické stereotypy v období nacionalizmu: problémy a výzvy. In Forum Historiae, 2/2012 www.forumhistoriae.sk

- KOVÁČ, Dušan: Profil absolventa odboru história. Úvodná prednáška na konferencii: Profil absolventa odboru história. Kurikulárne programy a príprava na prax. Prešov 21. – 23. november 2012.

Výstupy osobné:

AAB HOLEC, Roman. Dejiny plné dynamitu : bratislavský chemický koncern Dynamit Nobel na križovatkách novodobých dejín (1873-1960). 1. vydanie. Bratislava : Kalligram, 2011. 172 s. Vega č. 2/0044/11 Slovensko v druhej polovici 19. storočia, (ISBN 978-80-8101-508-3)

AAB KOVÁČ, Dušan - DANGL, Vojtech - DUDEKOVÁ, Gabriela - GÁBRIŠ, Tomáš - HARUŠŤÁK, Igor - HOLEC, Roman - HOLLÝ, Karol - KAČÍREK, Ľuboš - KODAJOVÁ, Daniela. Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní : postupujúca modernizácia habsburskej monarchie. Budovanie centralizovaného Uhorska. Maďarizácia. Oslabovanie lojality Slovákov voči Uhorsku. Vedecký redaktor zväzku XI a Dušan Kováč. 1. vydanie. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2012. 399 s. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov, XI a. APVV 0119/11 Slovensko v 19. storočí. ISBN 978-80-8119-061-2.

Prednáška:

Ungarischer Karpathenverein als Vorkämpfer des ökologischen Denkens in Mittel- und Osteuropa und seine Schicksale (1873 – 1945)

Prednáška na Imre Kertész Kolleg Jena

Jena (Nemecko), 17. 1. 2012

Centrum excelentnosti Slovenské dejiny v dejinách Európy. Výskum európskych konotácií v dejinách Slovenska

Zodpoved. riešiteľ: D. Kováč (HÚ SAV), doba trvania 2011 – 2014

R. Holec – riešiteľ

Výstupy:

-HANULA, Matej. Za roľníka, pôdu a republiku: slovenskí agráристи v prvom polčase 1. ČSR. Bratislava: Historický ústav SAV v Prodama, 2011. 176 s. ISBN 978-80-89396-17-7.

-HOLLÝ, Karol. Ženská emancipácia: diskurz slovenského národného hnutia na prelome 19. a 20. storočia. Bratislava: Historický ústav SAV vo vydavateľstve Prodama, 2011. 178 s. ISBN 978-80-89396-16-0.

-MICHELA, Miroslav. Strážcovia strateného času. Diskusie o dejinách a historici na Slovensku. In Historický časopis: Historického ústavu SAV, 2011, roč. 59, č. 4, s. 617-637. ISSN 0018-2575.

-PETRUF, Pavol. Zahraničná politika Slovenskej republiky 1939-1945: náčrt problematiky. Bratislava: Historický ústav SAV, 2011. 328 s. ISBN 978-80-89396-15-3.

- DUDEKOVÁ, Gabriela a kol. Medzi provinciou a metropolou: Obraz Bratislavy v 19. a 20. storočí. Bratislava : Historický ústav SAV, 2012. ISBN 978-80-89396-21-4.

- KOVÁČ, Dušan. Medzi Prešporkom a Bratislavou. Premeny mesta v revolučných mesiacoch 1918 – 1919/ Zwischen Pressburg und Bratislava. Veränderungen der Stadt in den revolutionären Monaten 1918/1919. In: Peter Švorc a Harald Hepner (eds.) Veľká doba v malom priestore. Zlomové zmeny v mestách stredoeurópskeho priestoru a ich dôsledky(1918 – 1929)/ Große Zeit im kleinem Raum. Umbrüche in den Städten des mitteleuropäischen Raumes und deren Wirkungen (1918 – 1929), Universum, Prešov 2012, s.131 – 146.
- KOVÁČ, Dušan. Štátne sviatky v Slovenskej republike ako „miesta pamäti“. In: Milan Hlavačka, Antoine Marés, Magdaléna Pokorná et alii, Paměť míst, událostí a osobností: historie jako identita a manipulace. Praha: Historický ústav AV ČR 2011, s.105 – 118.
- KOVÁČ, Dušan Kresťansko-sociálne (ľudové) hnutia: demokracia a autokracia v stredoeurópskom priestore, in: Česko-slovenská historická ročenka 2011, Brno-Bratislava-Praha 2012, s.189-198.

Pripravené do tlače:

- ŠOLTÉS, Peter: „Európa v malom.“ Reprezentácie etnickej rôznorodosti Uhorska v štatistikách a vlastivedách do revolúcie 1848/9 (kapitola 40 rkps. pre HUDEK, Adam et al. Pohľady z druhého brehu)
- VÖRÖS, László. Národ : vec, skupina či kategória? (kapitola 46 rkps. pre HUDEK, Adam et al. Pohľady z druhého brehu)
- ŠTEFÁNIK, Martin. Dalmátska cesta ako trasa transportu slovenských kovov do Stredomorja v 13.–14. storočí. Upravená verzia odovzdaná v r. 2012 do tlače pre zborník z konferencie: Slovensko a Chorvátsko : Historické paralely a vzťahy (do roku 1780).
- LUKAČKA, Ján. The Estates of Hont-Poznan Kinship South of the Drava River Upravená verzia odovzdaná v r. 2012 do tlače pre zborník z konferencie: Slovensko a Chorvátsko : Historické paralely a vzťahy (do roku 1780).
- HLAVAČKOVÁ, Miriam. Andreas Baumkircher – Pressburger Gespan und Kastellan. Ritter Baumkircher - Leben & Sterben im 15. Jahrhundert. Ausstellungskatalog, Stadtschlaining 2013 (v tlači)
- HLAVAČKOVÁ, Miriam. Univerzita Istropolitana. In Posonium - stredoveké mesto na Dunaji, 2. diel Ed. Juraj Šedivý (odovzdané do tlače)
- HLAVAČKOVÁ, Miriam. Farské kostoly, farnosti, oltáre. In Posonium - stredoveké mesto na Dunaji, 2. diel Ed. Juraj Šedivý (odovzdané do tlače)

osobné výstupy:

publikácia Kapitoly z dejín ochrany životného prostredia v strednej Európe v dlhom 19. storočí (320 s.) bude odovzdaná na jar 2014 do tlače

Projekt APVV-0119-11 Slovensko v 19. storočí

Zodpovedný riešiteľ: D. Kováč (HÚ SAV), trvanie projektu 2012 – 2015

R. Holec – riešiteľ

Výstupy:

- HOLLÝ, Karol. Návrh federalizácie habsburskej monarchie v diele Spojené štáty Veľkého Rakúska od Aurela Popoviciho. In Historický časopis : Historického ústavu SAV (do r.2012), 2012, roč. 60, č. 3, s. 501-520.
- ŠOLTÉS, Peter. "Maďar je ohnivý ako Talian ... Slovák je, tak ako Poliak, oddaný pálenke". Národný charakter Slovákov a Maďarov v uhorských a rakúskych štatistikách do roku 1848. In Forum historiae : odborný internetový časopis pre históriu a príbuzné spoločenské vedy: etnické stereotypy v historickom výskume, 2012, roč. 6, č.2, s. 15-32.
- KOVÁČ, Dušan – DANGL, Vojtech – DUDEKOVÁ, Gabriela – GÁBRIŠ, Tomáš – HARUŠŤÁK, Igor – HOLEC, Roman – HOLLÝ, Karol – KAČÍREK, Ľuboš – KODAJOVÁ, Daniela. Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní : postupujúca modernizácia habsburskej monarchie. Budovanie centralizovaného Uhorska. Maďarizácia. Oslabovanie lojality Slovákov voči Uhorsku. Vedecký redaktor zväzku XI a Dušan Kováč. 1. vydanie. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2012. 399 s. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov, XI a.
- KODAJOVÁ Daniela. Úvahy S. H. Vajanského o potrebe inštitucionalizovať zbieranie pamiatok minulosti na konferencii: Fenomén kultúrneho dedičstva v spoločnosti – dejiny, súčasný stav a perspektívy, Bratislava 13. – 15.11.2012.
- DUDEKOVÁ, Gabriela. Social'nyje posledstvija pervoj mirovoj vojny – impulsy i rezul'taty novejšich issledovanij. Referát na konferencii Social'nyje posledstvija vojny i konfliktov 20. Veka: istoričeskaja pamjať. Organizátori: Institut slavjanovedenija Rusской akademii nauk, Slovensko-ruská komisia historikov, Historický ústav SAV. Moskva, 16. – 18. 10. 2012.
- ŠOLTÉS, P. Die Rolle der evangelisch-lutherischen Konfession in den Gruppenbildungsprozessen der Slowaken im 18. und 19. Jahrhundert. Medzinárodná konferencia: Luther und die Evangelisch-Lutherischen in Ungarn und Siebenbürgen. Augsburgisches Bekenntnis, Ethnie und Politik vom 16. Jahrhundert bis 1918, Evangelisches Stift, Eberhard Karls Universität in Tübingen, 22. – 24. 11. 2012

Osobné výstupy:

- KOVÁČ, Dušan – DANGL, Vojtech – DUDEKOVÁ, Gabriela – GÁBRIŠ, Tomáš – HARUŠŤÁK, Igor – HOLEC, Roman – HOLLÝ, Karol – KAČÍREK, Ľuboš – KODAJOVÁ, Daniela. Slováci po rakúsko-uhorskom vyrovnaní : postupujúca modernizácia habsburskej monarchie. Budovanie centralizovaného Uhorska. Maďarizácia. Oslabovanie lojality Slovákov voči Uhorsku. Vedecký redaktor zväzku XI a Dušan Kováč. 1. vydanie. Bratislava: Literárne informačné centrum, 2012. 399 s. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov, XI a.
- HOLEC, Roman: Rok 1918 – lojalita k panovníkovi a monarchii na prahu štátoprávnych zmien v strednej Európe na príklade slovenských elít, ľudu a slovenského lokaja. Prednáškový projekt IVF. Ústí nad Labem, 30. 11. 2012
- HOLEC, Roman: Die Erschließung der Berge zwischen Nutzungszielen und Schutzansprüchen. Medzinárodná konferencia Alpen und Karpaten: Die Erschließung zweier europäischer Bergregionen zwischen Nutzungszielen und Schutzansprüchen. München, 10. – 11. 10. 2012

AAB03 HOLEC, Roman - BOVAN, Marián. V službách cisára Františka Jozefa : z pamäti lokaja a dvornej dámy. Bratislava : Slovart, 2013. 343 s. ISBN 978-80-556-0880-8

AED06 HOLEC, Roman. Monte Verita - az igazság a próféták vagy az utópiák hegye?
In: A Közép-európaiság dicsérete és kritikája. Fedinec Csilla, Ilyés Zoltán, Simon Attila, Vizi Balázs. - Bratislava : Kalligram, 2013, s. 383-398. ISBN 978-80-8101-730-8

Vyžiadané zahraničné prednášky:

Holec, Roman: Ungarischer Karpathenverein als Vorkämpfer des ökologischen Denkens in Mittel- und Osteuropa und seine Schicksale (1873 – 1945)

Prednáška na Imre Kertész Kolleg Jena

Jena (Nemecko), 17. 1. 2012

Holec, Roman: Rok 1918 – lojalita k panovníkovi a monarchii na prahu štátoprávnych zmien v strednej Európe na príklade slovenských elít, ľudu a slovenského lokaja

Prednáškový projekt IVF

Ústí nad Labem (ČR), 30. 11. 2012

Holec, R.: Die Familie Coburg in der Slowakei. König Ferdinand von Bulgarien und seine „geliebten Leute und Berge“

Prednáška na Institut für österreichische Geschichtsforschung, Universität Wien

Wien (Rakúsko), 11. 1. 2013

Vystúpenia na vedeckých podujatiach:

-Holec, Roman: Comparison of Self-presentation of Agrarian Political Elites in Central- and East-Europe at the beginning of 20th Century

Referát na Session B2: The Self-presentation of Political Elite in Agrarian Regions of Central Europe, 19th to beginning of 20th Century na European Social Science History Conference

Glasgow (Veľká Británia), 11. – 14. 4. 2012

-Holec, Roman: Die Erschließung der Berge zwischen Nutzungszielen und Schutzansprüchen – vyžiadaný komentár

Medzinárodná konferencia Alpen und Karpaten: Die Erschließung zweier europäischer Bergregionen zwischen Nutzungszielen und Schutzansprüchen

München (BRD), 10. – 11. 10. 2012

-Holec, R.: Slovenský lokaj na dvore Františka Jozefa (Anton Szmolen 1856 – 1939)

Medzinárodná vedecká konferencia Na sútoku riek. Život na slovensko-rakúskom pohraničí (19. 3.)

Bratislava, 19. – 20. 3. 2013

-Holec, R.: Slováci v siločiarach medzi Viedňou, Budapešťou a Prahou

Medzinárodná konferencia Praha a národní hnutí na konci 19. století

Praha (ČR), 20. – 21. 6. 2013

-Holec, R.: Кобургите и Словакия

Medzinárodná konferencia Българската хуманитаристика в контекста на европейското научно дирене (1. 11.)

Sofia (Bulharsko), 31. 10. – 1. 11. 2013

-Holec, R.: Enviromentálne dejiny na pomedzí hospodárskych a sociálnych dejín – témy, problémy a možnosti výskumu

Prednáška na Pedagogickej fakulte UK v Bratislave

Bratislava, 12. 11. 2013

-Holec, R.: Roľnícka literatúra v stredo- a východoeurópskej komparácii

Medzinárodná konferencia *Obraz sedláka v beletrii druhej poloviny 19. a prvej poloviny 20. storočia vo svetle nacionalizmu/Das Bild des Bauern in der Belletristik der zweiten Hälfte des 19. und der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts im Schatten des Nationalismus.* (23.11.)

Praha (ČR), 22. – 23. 11. 2013

Vnútroústavny projekt na Historickom ústave SAV *Vzťah štátu, cirkvi a náboženských spoločností*

Zodpovedný riešiteľ: M. Fabricius (HÚ SAV), trvanie projektu 2012 – 2014

R. Holec – riešiteľ

Medzinárodné projekty:

Medzinárodný projekt *Agrarismus in Ostmitteleuropa, 1890-1950*

financovaný z prostriedkov Volkswagenstiftung, koordinátor: H.Schulz a A. Nützenadel z Europa-Universität Viadrina, Frankfurt/O., trvanie projektu: 2007 – 2010

R. Holec – riešiteľ za SR

Cieľ: analýza a komparácia agrarizmu ako ideológie, politického a umeleckého konceptu

Výstupy:

medzinárodné vedecké konferencie v Budapešti (2 x), Frankfurt nad Odrou (2 x), Berlín, Hannover, Praha a Bratislava, ako aj na svetovom Kongrese stredo- a východoeurópskych štúdií v Stockholme

Kolektívne monografie:

- Schultz, H. – Harre, A. (eds.): *Bauerngesellschaften auf dem Weg in die Moderne. Agrarismus in Ostmitteleuropa 1880 bis 1960.* Hrsg.. Wiesbaden, Harrasowirz 2010
- Munkel, D. – Uekötter, F. (eds.): *Das Bild des Bauern. Selbst- und Fremdwahrnehmungen vom Mittelalter bis ins 21. Jahrhundert.* Göttingen, vandenhoek&Ruprecht 2012
- Kubů, E. – Lorenz, T. – Müller, U. – Šouša, J. (Hg.): *Agrarismus und Agrarreligion in Ostmitteleuropa.* Praha – Berlin, BWW – Dokořán 2013

Vlastné výstupy:

medzinárodné vedecké konferencie v Budapešti (2 x), Frankfurte nad Odrou (2 x), Berlíne, Hannoveri, Prahe a Bratislave, ako aj na svetovom Kongrese stredo- a východoeurópskych štúdií v Stockholme (všade s referátom)

-Holec, Roman: Agrardemokratie als Versuch eines Dritten Weges mitteleuropäischer Transformation. In: Bauerngesellschaften auf dem Weg in die Moderne. Agrarismus in Ostmitteleuropa 1880 bis 1960. Hrsg. Helga Schultz und Angela Harre. Wiesbaden, Harrasowirz 2010, s. 41-54

-Holec, R.: Ideové zdroje medzinárodného agrarizmu a jeho národných špecifik. In: Harna, J. – Rašticová, B. (eds.): Agrární strana a její zájmové, družstevní a peněžní organizace. (Studie Slovackého muzea 15). Uherské Hradiště 2010, s. 51-72

-Holec, R.: Agrárna demokracia ako pokus o tretiu cestu stredoeurópskej transformácie. Historický časopis, 59 (2011), č. 1, s. 3-32

-Holec, R.: Intellektuelle Agrarreliten in Ost- und Mitteleuropa im Vergleich. In: Kubů, E. – Lorenz, T. – Müller, U. – Šouša (Hg.): Agrarismus und Agrarreliten in Ostmitteleuropa. Praha – Berlin, BWV – Dokořán 2013, s. 175-193

Projekt IVF č. 21110109 Forms of Nationalism in Central Europe in the 20th Century

Projekt financovaný IVF a partnerskými subjektmi

R. Holec – koordinátor a vedúci projektu

Partneri: Historický ústav SAV (garant), Prešovská univerzita Univerzita J. Selyeho v Komárne, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR Praha, Technická univerzita Liberec Filozofická fakulta Univerzita Hradec Králové MTA Szociológiai Kutatóintézet Buádapest, Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Ksiaznica Cieszynska Cieszyn

Dobra trvania projektu: 2011 – 2012

Výstupy:

- Česko-slovenská historická ročenka 2011. Brno 2012 (R. Holec – dve štúdie)
- Heppner, H. – Švorc, P. (eds.): Velká doba v malom priestore. Zlomové zmeny v mestách stredoeurópskeho priestoru a ich dôsledky (1918 – 1929). Prešov – Graz, Universum 2012 (R. Holec – jedna štúdia)
- České, slovenské a československe dějiny VII. Hradec Králové 2012

5 medzinárodných vedeckých podujatí v ČR a SR (Komárno, Liberec, Praha, Prešov, Hradec Králové)

Medzinárodný projekt Globalising Economic History: Multiple Roads from the Past

financovaný cez Economic History Society (koordinátor P. Hudson a F. Boldizzoni), 2011 – 2013

Účastníci projektu sú po jednom z každej európskej krajiny a niekoľko amerických historikov, R. Holec riešiteľ za SR

Cieľom projektu je vypracovanie kolektívnej monografie o dejinách hospodárskych dejín v jednotlivých krajinách aj s príslušným ideovým transferom a vzťahmi (vyjde vo Veľkej Británii). Spolu s A. Doležalovou (riešiteľka za ČR) práce na dejinách hospodárskych dejín v Československu.

Výstupy:

2013 (text prezentovaný na kongrese hospodárskych dejín v Stellenboschi, Juhoafrická republika, písomný výstup odovzdaný do Cambridge University Presss, príprava spoločných česko-slovenských textov)

Bilaterálne projekty:

Slovensko-maďarský projekt Pacis Posonium zameraný na dejiny Bratislavy

financovaný zo súkromných prostriedkov a z prostriedkov MAV

R. Holec – vedúci za slov. stranu, G. Czoch – vedúci za maď. stranu, doba trvania: 2006 – 2008

Výstupy:

kolektívny zborník CZOCH, Gábor – KOCSIS, Aranka – TÓTH, Árpád. Kapitoly z dejín Bratislavy. Bratislava : Kalligram, 2006

a založenie dvojjazyčnej edície kníh z dejín Bratislavy. Doteraz vyšlo cca 6 – 7 zväzkov, okrem iného

Holec, R.: Dinamitos történelem. A pozsonyi Dynamit Nobel vegyipari konzern a közép-európai történelem keresztútján 1873 – 1945. Pozsony, Kalligram 2009, 160 s. (ISBN 978-80-8101-218-1)

Holec, R.: Dejiny plné dynamitu. Bratislavský chemický koncern Dynamit Nobel na križovatkách novodobých dejín (1873 – 1960). Bratislava, Kalligram 2011, 172 s.

Medziakademický česko-slovenský bilaterálny projekt České krajiny a vývoj slovenského kapitálového trhu v medzivojnovom období

Zodpovedný riešiteľ za slov. stranu: Ľudovít Hallon, za českú D. Jančík

R. Holec – spoluriešiteľ, ďalší za SR: M. Sabol, M. Londák, Š. Gaucsík

Spoluriešitelia za ČR: E. Kubů, J. Šouša, J. Čížinský

Trvanie projektu: 2010 – 2011

Evidenčné číslo projektu: APVV- SK-CZ-0066-09

Výstup:

medzinárodný vedecký seminár *Hospodářský nacionalismus v střední Evropě v 20. století*, Praha (ČR), 19.10.2011

Česko-slovenská historická ročenka 2011. Brno 2012 (R. Holec – dve štúdie)

Medziakademický slovensko-bulharský bilaterálny projekt The Modernizing Processes in Central Europe and the Balkans (19th to 21 C.)

R. Holec – vedúci za slovenskú stranu, T. Gotovska-Hentze – vedúca za bulharskú stranu, doba trvania 2012 – 2014

Partneri za SR: Ľ. Hallon, M. Sabol, partneri za Bulharsko: Ľ. Solenkova, P. Peykovska

Výstup:

medzinárodná konferencia Българската хуманитаристика в контекста на европейското научно дирене Sofia (Bulharsko), 31. 10. – 1. 11. 2013 (R. Holec a P. Podolan z FF UK – referáty za SR)

Mgr. Martin Vašš, PhD.

Tvorcovia slovenských dejín VEGA 1/0245/10

Ciele projektu – Zmapovanie menej známych osobností slovenských dejín od ich počiatkov do konca 20. storočia

Riešiteľský kolektív – Kolektív Katedry slovenských dejín Filozofickej fakulty UK;
spoluriešiteľ Mgr. Martin Vašš, PhD.

Výstupy Mgr. Martin Vašš, PhD.:

VAŠŠ, Martin. *Oscilácia medzi slovenskou a československou otázkou vo vedomí Antona Štefánka*. In Štúdie o minulosti Slovenska a sveta. Historia nova I – 2010 – 2. Bratislava : Stimul, 2011, s. 138-163. [online] Dostupné na internete:http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-2.pdf

VAŠŠ, Martin. *Vnímanie slovenského nacionalizmu cez prizmu teórie „československej národnej jednoty“ : (analýza názorov Antona Štefánka v rokoch 1914 – 1938)*. In Historický zborník, 21, 2011, č. 1, s. 40 – 57.

VAŠŠ, Martin. *Štefánkova percepcia slovenskej a československej otázky v rokoch 1898 – 1938*. In *Anton Štefánek, vedec – politik – novinár*. Bratislava : Sociologický ústav SAV, 2011, s. 100 – 131.

PhDr. Peter Zelenák, CSc.

Názov projektu: Andrej Hlinka a Ferdinand Juriga – ľudový smer v slovenskej politike.

Číslo projektu: 2/7159/27

Doba riešenia: 01/2007 do 12/2009

Vedúci projektu: Pekník, Miroslav PhDr., CSc., Ústav politických vied SAV

Zástupca vedúceho projektu: Zelenák, Peter PhDr., CSc., KSD FFUK

Najdôležitejší výstup projektu: Miroslav Pekník a kol.: Ferdinand Juriga – ľudový smer slovenskej politiky. Ústav politických vied SAV, vydavateľstvo SAV, Bratislava 2009, 443 s. ISBN 978-80-224-1113-4

Názov projektu: Dr. Ivan Dérer – slovenský sociálnodemokratický politik, právnik a publicista.

Číslo projektu: 2/0199/10

Doba riešenia: od 01/1010 do 12/2012

Vedúci projektu: Pekník, Miroslav PhDr., CSc., Ústav politických vied SAV

Zástupca vedúceho projektu: Zelenák, Peter PhDr., CSc., KSD FFUK

Najdôležitejší výstup projektu: Miroslav Pekník a kol.: Dr. Ivan Dérer – politik, právnik a publicista. Ústav politických vied SAV, vydavateľstvo SAV, Bratislava 2010, 679 s. ISBN 978-80-224-1168-4.

GRANTY MLADÝCH 2008 – 2013

2008:

"Geograficko-historická klasifikácia termínu Sclavinia v stredovekých historických prameňoch."

Grant Univerzity Komenského č. UK/417/2008)

Ciele projektu:

- a) Rozbor aktuálneho stavu riešenia problematiky Sclavinii vychádzajúci z prehľadu najvýznamnejšej dostupnej domácej i zahraničnej literatúry.
- b) Štúdijno-vedecké cesty do Moskvy (Moskovská Štátna Univerzita im. Lomonosova)

Riešiteľský kolektív: Mgr. Nora Verešová

Výstupy projektu:

Na základe štúdia historických prameňov a literatúry v knižniciach a vedeckých pracoviskách doma a v zahraničí (Moskva, Krakov) som spracovala problematiku Sclaviii a výsledkom môjho niekoľkoročného výskumu je syntetizujúca práca, prinášajúcou podrobný prierez v genéze myšlienky *Sclavinia*, a čiastočne i slovanského sveta v stredoveku.

Dizertačná práca: *Koncepcie geografického termínu Sclavinia v historických prameňoch 6.-14. storočia*. (obhájená – október 2011)

Verešová, Nora : Vývoj chápania geografického termínu Sklavínia v historických prameňoch 6.–14. storočia, in: *Historický zborník MS*, č. 1, 2008, s. 124–143.

Verešová, Nora : Návrat k tézam O. N. Trubačeva o autochtonite Slovanov, in: *Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika. Historia nova II – 2011 – 1*. Bratislava : Stimul, 2011, s. 1128-131. [online] Dostupné na internete:

http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1.pdf

Verešová, Nora : Poveš' vremennyh let a jej koncepcia Slovienskoj zemli, in *Štúdie k jubileu Pavla Jozefa Šafárika. Historia nova II – 2011 – 1*. Bratislava : Stimul, 2011, s. 12-20.

[online] Dostupné na internete:

http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoII-2011-1.pdf

2009:

"Výskum archívnych prameňov ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka"

Vedúci projektu: Mgr. Daniel Gahér

Grant Univerzity Komenského č. UK/85/2009

Ciele: výskum a fotodokumentácia pramenného materiálu ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka v Krajinskom archíve v Budapešti (MOL); nákup zahraničných kníh k téme cez Akademickú knižnicu Univerzity Komenského

Výstup: -

1. Názov

Politické aspekty činnosti Jána Kollára

2. Grant. Inštitúcia

Grant Univerzity Komenského č. UK/94/2009

3. Ciele projektu

A) Charakteristika vedeckých cieľov projektu

Problematika politických aspektov činnosti Jána Kollára má veľký význam z hľadiska chápania vývoja názorov jednotlivých „generácií“ slovenských intelektuálov, aktívne participujúcich na formovaní moderného slovenského národa v 19. ale i 20. st.. Napriek tomu, že téma nepatrí vyslovene k „bielym miestam“ slovenskej historiografie, vedecké bádanie neprinieslo od konca 19. st. okrem čiastočného rozšírenia bázy podkladov a súvislostí takmer žiadne nové náhľady, ba naopak uviazlo v istom stereotypu.

Problémom je predovšetkým absencia komplexného zhodnotenia a analýzy činnosti a diela Jána Kollára v sieti dobových kontextov. Okrem analýzy písomností (diel, korešpondencie, materiálov) je pre tento prístup nutné zvládnuť širokú bázu vzťahov medzi osobnosťou Jána Kollára a najrozličnejšími vonkajšími vplyvmi, zachytiť zdroje a formovanie jeho všeobecného svetonázoru, stopovať špecifické formovanie názorov, resp. ich preberanie, čo znamená analyzovať dobovú atmosféru myslenia, kvantitu a kvalitu ideových vzorov šírených publikáciami rovnako však cez osobné kontakty, sledovať dobové analogické ideové konštrukcie v českom, maďarskom, nemeckom národnom hnutí, emanáciu a spätné pôsobenie myšlienok v širšom rámci tzv. generácie Vseslávie (teda názorov napr. P. J. Šafárika, F. Palackého, J. Herkeľa, J. Hollého, ale i príslušníkov iných slovanských národov). Rovnako však nie je možné ďalej nevnímať rozdielnosť vo vnímaní kľúčových Kollárových téz ním samým, jeho rovesníkmi a slovenským národným hnutím, súčasne však aj subjektmi reprezentujúcimi štátnu moc jednak Uhorského kráľovstva ale aj Habsburskej monarchie ako celku, analogicky však i príslušníkov ostatných národných hnutí v tomto rámci.

Hoci o Jánovi Kollárovi tak do určitej miery môžeme uvažovať ako o „hromozvode dobovej atmosféry“ pričom jeho náhľady sú priamou odpoveďou na súdobé dianie, nemôžeme mu upierať originalitu. Ak pominieme staršie podobné náhľady, môžeme Kollára považovať o kodifikátora konštrukcie slovanskej vzájomnosti, ktorá však bola iba

aplikovaním organizovanej štruktúry na ideu jednotného slovanského národa, vlastnej minimálne príslušníkom generácie Všeslávie. Tento koncept vnímal dnešné slovanské národy iba ako jednotlivé kmene veľkého slovanského národa. Je zrejmé že vízia jednoty mala pred odnárodním, ktoré hrozilo najmä zo strany Nemcov a Maďarov, zachrániť malé slovanské národy; u slovenských obrodencov šlo hlavne o záchranu Slovákov. Hoci existujú náznaky o politickej rovine týchto názorov, v pozadí ktorých je možné identifikovať hlavne ideál národného štátu všetkých Slovanov, reštriktívna moc utužená za vlády Františka I., ale aj podozrievavé vnímanie akýchkoľvek aktivít slovanských hnutí v Habsburskej monarchii (strašiak panslavizmu), neumožnili z pochopiteľných dôvodov tieto myšlienky verejne predstaviť. Súčasne však veľkú úlohu zohralo nepriaznivé postavenie Slovákov v sociálnej štruktúre a úzky okruh slovenskej inteligencie, za čím sa dobovom vnímaní skrýval problém nedostatočného vzdelávania v materinskom jazyku a národnom duchu. Konceptia dlhodobého procesu pozdvihnutia národa sa teda presunula svoje ťažisko najmä na osvetu a vzdelanie. Túto tzv. kultúrnu zložku však nie je možné degradovať práve iba na rozvoj kultúry, vzdelania a jazyka. V dobovom vnímaní bol totiž pojem jazyk akýmsi synonymom pojmu národ. Ak teda Kollár uvažoval o zjednocovaní jazyka, mal jasne na mysli aj integráciu slovanských kmeňov do jednotného národa. Do značnej miery môžeme za analogické považovať aj názory o zjednotení Nemcov a Nemecka, či Maďarov a ich vízie o jazykovej a národnej unifikácii Uhorska.

Vytvoreniu národného štátu všetkých Slovanov v Európe mala podľa koncepcie slovanskej vzájomnosti predchádzať pomerne dlhá fáza kultúrnej unifikácie, ktorá sa mal dotknúť aj jazyka. Pritom si treba uvedomiť, že tento proces nemal byť ničím iným ako návratom k pôvodnej praslovanskej jednote. Sila jednotného národa, ktorý by si už uvedomoval jednotu svojich častí sa mala stať reálnym základom nárokov na národný štát. Pravda za predpokladu úspešnej národnej unifikácie; novšie koncepcie českého ale i slovenského národného hnutia však konštrukciu opustili, čo bolo jedným z hlavných dôvodov (okrem osobných antipatií) „rozchodu“ Kollára so štúrovcami ale i pragmatickými zástupcami českého národného hnutia (K. Havlíček Borovský, F. Palacký).

Nie nepodstatné pre vnímanie politickej bázy bolo aj dobové vnímanie inteligencie ako krúžku kabinetných učencov a ľudu. Hoci „sprostý“ ľud predstavoval jadro národa, studnicu „živej histórie“ a pokladov jazyka, pre učencov predstavoval do značnej miery iba akýsi predmet bádania. Napriek tomu, že si Kollár uvedomoval dôležitosť osvety ľudu, jeho spoločenské zaradenie sa aj v jeho prípade prejavilo v typicky stereotypnej póze a jeho

projekt vzájomnosti, bol určený predovšetkým pre úzku skupinu slovanských vzdelancov. V jeho politickej škále totiž takmer úplne chýbajú otázky sociálne. Preto aj jeho nezreteľné predstavy o budúcom slovanskom štáte operujú so silnou úlohou slovanskej šľachty a pri konzervativizme Kollára možno z hľadiska formy uvažovať o monarchii.

Ďalšiu rovinu politickej problematiky u Jána Kollára tvorí problematika jeho reálnej „politickej“ činnosti, predovšetkým anonymné osobné vystúpenia proti národnostnému útlaku a snahám o odnárodnenie resp. národnostnú unifikáciu Uhorska, podobne však i práca na nových konceptoch napr. školstva, tvorených pre nového panovníka Františka Jozefa.

Takto načrtnutý okruh problematiky zatiaľ nebol v komplexnej forme spracovaný a za prvoradý cieľ preto pokladáme jeho hlbšiu analýzu a publikovanie zásadných výsledkov.

Neoficiálna skrátaná podoba:

Cieľom projektu je výskum a analýza formovania politických názorov Jána Kollára, v ozrejmienie jeho chápania pojmu politika, národ, štát, vlasť a pod.

4. Riešiteľský kolektív

Hlavný riešiteľ Mgr. Peter Podolan, PhD.

5. Výstupy projektu

PODOLAN, Peter. Generácia Všeslavia a jej koncepcia národa. In *Studia Academica Slovaca* 38, Bratislava : Univerzita Komenského, 2009, s. 239-254.

PODOLAN, Peter. SAK, Robert. Jozef Jungmann. Život obrozence. Praha : Vyšehrad, 2007, 1. vyd., 313 s., edícia Velké postavy českých dějin – 8. zv., ISBN 978-80-7021-890-7. In Historické štúdie k jubileu Romana Holeca. *Historia nova I – 2010 – 1*. [online] Bratislava : Stimul, 2010, s. 132-134. Dostupné na internete:
<http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-1.pdf>

PODOLAN, Peter. KISS SZEMÁN, Róbert: Dejinnosť a kreácia - paralely v historickej tvorbe a svetonázore Jána Kollára a Istvána Horváta. In Slovenská literatúra 18. a 19. storočia. Bratislava : Vydavateľstvo Univerzity Komenského 2007, s. 96-117. In *Historické štúdie. Medzi Antikou a stredovekom. Rímska a germánska spoločnosť v barbarických zákonníkoch. Acta Historica Posoniensia XIII*. Bratislava : Stimul, 2010, s. 289-292

Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia

Grant Univerzity Komenského č. UK/99/2009

Vedúci projektu: Mgr. Martin Vašš

Ciele projektu:

Projekt Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia je súčasťou pripravovanej dizertačnej práce a jeho podpora má prispieť k realizácii výskumných cieľov, ktorých obsahom je objasnenie posunu v chápaní slovenskej otázky v 30. rokoch 20. storočia a definovať výnimočnosť 30. rokov oproti predchádzajúcemu obdobiu, najmä obdobiu 20. rokov 20. storočia. Práca sa venuje *slovenskej otázke* ako jednému zo zásadných problémov vtedajšej ČSR: ako problému, ktorý mal viacero rovín: nacionálnu (otázka uznania samobytnosti slovenského národa), štátoprávnu (otázka slovensko-českého štátoprávneho vyrovnania ako dôsledku uznania samobytnosti slovenského národa), hospodársku a sociálnu (nerovnomernosť hospodárskeho a sociálneho vývoja slovenskej a českej časti ČSR) a kultúrnu (otázka slovenského verzus československého jazyka, obrana slovenskosti ako reakcia na československú štátnu ideológiu).

Vzhľadom na komplexnosť a rozsiahlosť študovanej tematiky je nevyhnutná určitá selekcia faktografického materiálu rôznej kvality a kvantity. Pri našom výskume sa zameriavame predovšetkým na politický aspekt slovenskej otázky, pri čom prvoradým pre náš výskum je dôkladná analýza slovenského politického spektra 30. rokov a štúdium jednotlivých koncepcií a názorov na riešenie slovenskej otázky v 30. rokoch 20. storočia. Základnou orientáciou zostane tradičné delenie slovenských politikov na centralistov a autonomistov, pri čom na označenie tretieho politického prúdu používame pojem regionalisti, ktorý predstavovali určitý kompromis medzi vládou presadzovaným centralizmom a autonomizmom presadzovaným slovenskou protivládnu opozíciou. V rámci politickej roviny slovenskej otázky máme za cieľ komparáciu s predchádzajúcim obdobím, prakticky už od čias Štúrovcov (1848) cez všetky výnimočné a zásadné politické programy riešenia slovenskej otázky po koniec dvadsiatych rokov. Pôjde nám o získanie poznatkov, akým spôsobom sa zmenilo chápanie slovenskej otázky v 30. rokoch, v čom spočíva výnimočnosť obdobia, keď slovenská nacionálna myšlienka po prvýkrát prenikla všetky vrstvy slovenskej spoločnosti a slovenský národ sa prvýkrát komplexne doformoval na moderný európsky politický národ. V rámci tohto prístupu neopomenieme spoločensko-historické faktory ako bázu, na podklade ktorej sa slovenská otázka dostávala do popredia vnútro politickej situácie ČSR 30. rokov. Ďalšou oblasťou nášho výskumu bude hospodársko-sociálny aspekt slovenskej otázky, pri analýze a výklade však použijeme selektívnu metódu, s ohľadom na príliš široký záber študovaného archívneho materiálu a zameriame sa len na tie aspekty, ktoré zdokumentujú argumenty slúžiace vtedajším slovenským verejným činiteľom ako apely na potrebu riešenia slovenskej otázky. Pri analýze a výklade kultúrnej roviny slovenskej otázky sa zameriame predovšetkým na jazykovú otázku a zdokumentujeme vtedajšiu jazykovú situáciu prehodnotiac dobové argumenty kriticko-objektívnym prístupom. Zameriame sa aj na názory vplyvných slovenských kultúrnych činiteľov. Ťažisko práce je v metodologickej časti, založenej na výskume dobového archívneho materiálu, ktorý bude

základným východiskom formulovania vedeckých téz. Sekundárna literatúra vzhľadom na malú komplexnosť spracovania nami skúmanej problematiky bude mať doplnkový charakter. Naším cieľom je poskytnúť ucelený a komplexný pohľad na slovenskú otázku v 30. rokoch, čo je základnou úlohou nášho výskumu.

Výstupy:

VAŠŠ, Martin. *Andrej Hlinka a jeho prístup k riešeniu slovenskej otázky v 30. rokoch*. In Letz, Róbert a kolektív. *Pohľady na osobnosť Andreja Hlinku*. Martin : Matica slovenská, 2009, s. 200 – 215.

VAŠŠ, Martin. *Prístup Milana Hodžu a Ivana Déreera k riešeniu slovenskej otázky v 30. rokoch*. In *Historický zborník MS*, 2009, 19, č. 2, s. 150 – 164.

2010:

"Výskum archívnych prameňov ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka II"

Vedúci projektu: Mgr. Daniel Gahér

Grant Univerzity Komenského č. UK/350/2010

Ciele: výskum pramenného materiálu ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka v Krajinskom archíve v Budapešti (MOL); nákup zahraničných kníh k téme cez Akademickú knižnicu Univerzity Komenského

Výstup: **Svätý Jur a svätojurskí a pezinskí grófi v 15. a na začiatku 16. storočia.** In *Zo starších dejín Svätého Jura*. Svätý Jur : Mesto Svätý Jur, 2010, s. 43-57. Online verzia štúdie je na stránke www.svatyjur.sk.

Výskum archívnych prameňov ku cestnej sieti, mýtnym staniciam a trhovým miestam na území Nitrianskej župy v stredoveku,

Grant Univerzity Komenského, UK/177/2010.

Vedúci projektu: Mgr. Ludmila Maslíková

Ciele:

Výskum cestnej siete na území Nitrianskej župy na základe údajov obsiahnutých v metačných listinách z obdobia 1113 až 1526. Okrem načrtnutia pôvodnej cestnej siete sme sa pokúsili analyzovať aj údaje charakterizujúce kvalitu cesty (*magna via, publica via*) a zanikajúce cesty (*antiqua via, semita*). Súčasne sme sa pokúsili na základe archívnych prameňov zhromaždiť údaje o mýtnych staniach, o colných (tridsiatkových) staniach, o spôsobe výberu mýtnych poplatkov, poprípade sme sa pokúsili aj určiť komu mýto patrilo. Dôležitou súčasťou bol aj kompletný súpis trhových miest na území Nitrianskej župy. Pri ich identifikácii sme využili skutočnosť, že v uhorskom právnom systéme sa zaužíval zvyk vyhlasovať súdny spor (resp. každý významnejší majetkovo - právny úkon na troch najbližších trhových miestach). Vďaka tejto skutočnosti bolo možné rekonštruovať nielen miesta trhov ale aj dni v týždni, v ktorých sa spomínané trhy konali.

Výstup :

VÝVOJ OSÍDLENIA DOLNÉHO PONITRIA DO POLOVICE 14. STOROČIA. In http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-2b.pdf

1. Názov

Cestopisy Jána Kollára

2. Grant. Inštitúcia

Grant Univerzity Komenského č. UK/582/2010

3. Ciele projektu

A) Charakteristika vedeckých cieľov projektu

V diele Jána Kollára existuje skupina prác, ktoré by sme napriek ich širšej diferenciacii mohli nazvať „cestopismi“. Okrem dvoch prác, ktoré toto pomenovanie nesú aj v názve sem môžeme zaradiť aj ďalšie práce, ktoré veľmi podobným spôsobom zaznamenávajú Kollárove postrehy z jeho ciest či virtuálneho putovania po „slovanskom svete“. Môžeme menovať jeho memoárové *Pamäti z mladších rokov života*, práce náboženského charakteru a v neposlednom rade aj jeho básnickú zbierku *Slávy dcéra* a určité vybrané listy z jeho korešpondencie.

Fenomén cestovania a popisovania svojich zážitkov prekladaných však často filozofickými, kultúrnymi a historickými vsuvkami i hodnoteniami prežíval v období na hrane starého a nového, v čase súboja tradície s modernizáciou rozkvet. Umožňoval totiž nastavovať zrkadlo domácim javom, porovnávať, nenásilnou formou informovať a poučovať. Zameranie konkrétnych cestopisov bolo rôzne a tak sa jeho škála pohybovala od tých zábavných, „senzačných“ až po vo svojej podstate vedecké či umelecky inšpirujúce. Pri hľadaní vzorov Kollárovho snaženia v tomto smere zohrali určite významnú úlohu práce popisujúce cesty Jozefa Dobrovského či Johanna Wofganga Goetheho. V týchto prípadoch podobne ako Kollárovom išlo o práce vzdelancov, ktoré boli určené iným vzdelancom – určitej vrstve intelektuálov, ktorí dokázali ich obsah pochopiť a náležite oceniť.

Kollárove vlastné cesty sú odrazom jeho snahy o poznanie neznáameho, ale v určitom zmysle aj ozvenou jeho „turistického“ založenia. Postrehy, ktoré nám pri svojich putovaniach zanechal sú cennými dokladmi o jeho spôsobe myslenia, estetického vnímania, ideológie, ale súčasne ukazujú realitu svojej doby, spôsob cestovania, ubytovania a aj celkovú atmosféru rôznych dodnes magických miest.

To, čo si Kollár všímal, nám jeho osobnosť približuje z iného hľadiska ako jeho „bežné“ práce, hoci aj v prípade cestopisov ide o diela publikované, ktoré museli prejsť bežným postupom cenzúry a ďalších administratívnych procedúr, takže ideológia obsiahnutá v nich nijak neprekračuje medze naznačené v jeho iných prácach.

Okrem pamiatok prírodných sú tak jeho postrehy venované kultúrnym pamiatkam, stavbám, sochám, nápisom a v nejednom prípade ide o rozsiahle výklady. Hmotné axiómy spájajú s ich úlohou v histórii a rovnako tu čitateľa vedie rozsiahlymi exkurzmi. Samozrejme, že takého prepracované časti nemohli vzniknúť priamo počas jeho ciest, korektné spracovanie však svedčí o spisovaní cestovného denníku.

Okrem pamiatok sa Kollár stretal aj so živými ľuďmi, od tých tvoriacich akúsi živú kulisu po viac či menej konkrétne osoby, s ktorými viedol často dlhé rozhovory. Vo svojich cestopisoch zachováva aj ich obsah – sú to práve dialógy, kde vysvetľuje mnohé zo svojich náhľadov. Osobitnou kapitolou sú Kollárovo stretnutia so známymi osobnosťami.

Ďalším aspektom je skutočnosť, že Kollár na svojich cestách vlastne z jeho hľadiska putoval po „slovanskom svete“. Hoci to v čase písania ešte nebolo skutočnosťou, neskôr často práve na základe svojich „výskumov“ počas ciest Kollár považoval navštívené územia za kedysi Slovanmi osídlenú zem. Takto obohatil slovanský svet najprv iba o severnú časť, neskôr o celé Taliansko. V prípade Nemecka, ktoré bolo zo značnej časti skutočne slovanským územím, hľadal posledné zvyšky, ktoré upozorňovali na túto skutočnosť. Vnímanie asimilácie bolo obrazom spájajúcim minulosť s hrozivou prítomnosťou, ktorej čelili predovšetkým malé slovanské národy akými boli aj Slováci.

Putovanie po slovanskom svete reflektuje aj Slávy dcéra v neskorších rozpracovaných vydaniach. Básnik tu rovnako putuje slovanskou Európou a o jednotlivých miestach púte sa rozpisuje v jednotlivých sonetoch.

Dôvody Kollárových ciest boli rozličné – zväčša si dopredu presne plánoval trasy, často sa snažil prezrieť si konkrétne pamiatky *in situ*; cesty boli pre neho (najmä v neskoršom období) únikom od povinností a nepríjemnej reality jeho zázemia, teda akousi dovolenkou.

Naším bádateľským cieľom je analyzovať Kollárovo cestopisné diela a v širokých súvislostiach definovať ich jednotlivé súčasti a prístupy. Nevyhneme sa definovaniu pojmu cestopis a existencii tohto žánru v danom a staršom období, v prvom rade sa však zameriame na prístup na základe metód historiografie – pri niekoľkých rovinách tém budeme postupne

sledovať nielen líniu Kollárových stôp v zmysle jeho trasy, ale skôr sa zameriame na identifikáciu implantovania jeho ideológie do vyššie spomínaného celku prác. To zahŕňa jednak jeho myšlienky o národe či Slovanoch na daných miestach, jeho historiografické náhľady, estetické súdy a podobne. V ďalšom slede sa chceme pokúsiť sledovať miesta Kollárovej doby a konfrontovať ich so súčasným stavom, je totiž zrejmé, že množstvo javov, ktoré pozoroval Kollár zvlášť v prípade charakteru krajiny či prírodných a historických pamiatok možno pozorovať i dnes. Táto rovina nášho prístupu nie je primárnym cieľom, má iba napomôcť lepšiu pochopeniu *genia loci* Kollárom navštívených miest.

Komplexne zatiaľ takto načrtnutý okruh problematiky spracovaný nebol a za prvoradý cieľ preto pokladáme jeho hlbšiu analýzu a publikovanie zásadných výsledkov.

Neoficiálna skrátená podoba:

Cieľom projektu je výskum a analýza cestopisných prác, resp. prác s cestopisnou tematikou v diela Jána Kollára, definovanie pojmu cestopis, overovanie konkrétnych miest itineráru trás, dobový vzťah miest a jeho porovnanie s dnešným stavom a pod.

4. Riešiteľský kolektív

Hlavný riešiteľ Mgr. Peter Podolan, PhD.

5. Výstupy projektu

PODOLAN, Peter. Cestopisné črty, slovenské a uhorské reálie v Kollárových Pamätiach z mladších rokov života. In *Štúdie o minulosti Slovenska a sveta. Historia nova I – 2010 – 2*. [online] Bratislava : Stimul, 2011, s. 87-115. Dostupné na internete:
<http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-2.pdf>

PODOLAN, Peter. ELIÁŠ, Michal. Z cestovných denníkov štúrovcov. Martin : Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2010, 245 s., ISBN 978-80-8115-018-0. In *Historické štúdie k jubileu Romana Holeca. Historia nova I – 2010 – 1*. [online] Bratislava : Stimul, 2010, s. 130-131. Dostupné na internete:
<http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-1.pdf>

PODOLAN, Peter. DANIŠ, Miroslav – VALACHOVIČ, Pavol (ed.). Historické štúdie. Medzi antikom a stredovekom. Rímska a germánska spoločnosť v barbarských zákonníkoch. Bratislava : Stimul, 2010, 302 s., edícia Acta historica Posoniensia XIII, ISBN 978-80-89836-87-9. In *Štúdie o minulosti Slovenska a sveta. Historia nova I – 2010 – 2*. [online] Bratislava : Stimul, 2011, s. 183-188. Dostupné na internete:
<http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/HinoI-2010-2.pdf>

"Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia II"

Grant Univerzity Komenského č. UK/84/2010.

Vedúci projektu: Mgr. Martin Vašš

Ciele:

Projekt *Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia II* je pokračovaním projektu *Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia* a jeho podpora má prispieť k realizácii výskumných cieľov, ktorých obsahom je objasnenie reflexie slovenskej otázky českou politickou reprezentáciou a českými intelektuálnymi a kultúrnymi predstaviteľmi v 30. rokoch 20. storočia. Druhým dôležitým výskumným cieľom je analýza geopolitických súvislostí slovenskej otázky v 30. rokoch 20. storočia.

V predchádzajúcom projekte sme riešili zmeny chápania a reflexie slovenskej otázky u slovenskej politickej reprezentácie, hospodárskych odborníkov a kultúrnych predstaviteľov. Skúmali sme aj jednotlivé štrukturálne aspekty slovenskej otázky: *nacionálny, štátoprávny, hospodársky, sociálny a kultúrny*. Pohybovali sme sa ale v rámci slovenského kontextu a napriek tomu, že sme dospeli k uspokojujúcim výsledkom, skonštatovali sme potrebu výskumu geopolitického aspektu slovenskej otázky a potrebu hlbšej sondy do českého diskurzu o slovenskej otázke v nami sledovanom období.

Vzhľadom na komplexnosť a rozsiahlosť študovanej tematiky je nevyhnutná určitá selekcia faktografického materiálu rôznorodej kvality a kvantity. Pri našom výskume sa zameriavame predovšetkým na geopolitický aspekt slovenskej otázky, pri čom prvoradým pre náš výskum je dôkladná analýza českého politického a intelektuálneho spektra 30. rokov 20. storočia a štúdium jednotlivých názorov a reflexií riešenia slovenskej otázky v 30. rokoch 20. storočia. Základnou orientáciou zostane delenie českých politikov na základe ich príslušnosti k vládnym alebo opozičným stranám. Veľkú pozornosť chceme venovať najmä českým odporcom etnického čechoslovakizmu a sympatizantom autonómie Slovenska. Na druhej strane je našim cieľom dôkladná analýza argumentačného aparátu českých prívržencov etnického čechoslovakizmu a centralizmu, ktorý uplatňovali proti slovenským argumentom v prospech samobytnosti slovenského národa, resp. autonómie Slovenska. Na základe kritickej analýzy chceme preveriť nosnosť ich spôsobu argumentácie vo vzťahu k existencii slovenskej otázky. Po zhodnotení reflexií českej politickej reprezentácie vo vzťahu k slovenskej otázke v 30. rokoch máme za cieľ komparáciu s názormi slovenských prívržencov etnického čechoslovakizmu. Chceme si overiť našu hypotézu, či u českých a slovenských prívržencov etnického čechoslovakizmu panovala názorová zhoda v náhlade na slovenskú otázku, pri čom nám ide najmä o zistenie miery tejto názorovej zhody. V rámci tohto prístupu neopomenieme ani spoločensko-historické faktory (najmä tzv. hlasistické hnutie a jeho genézu) kreovania etnického čechoslovakizmu na prelome 19. a 20. storočia. V rámci výskumu českého kontextu bude ďalšou oblasťou nášho výskumu vnímanie slovenskej otázky u českých kultúrnych predstaviteľov, najmä spisovateľov a vedeckých pracovníkov spoločenských vied (najmä historiografie, jazykovedy a literárnej vedy). V konečnom dôsledku nám pôjde o komparáciu vnímania slovenskej otázky v 30. rokoch

u českých kulturných a vedeckých predstaviteľov na jednej strane, a na druhej strane u slovenských kulturných a vedeckých predstaviteľov. Táto komparácia českého a slovenského kulturného a vedeckého diskurzu podstatnou mierou prispeje k objasneniu kulturného aspektu slovenskej otázky v 30. rokoch. Pri analýze a výklade geopolitického aspektu slovenskej otázky sa zameriame predovšetkým na stredoeurópsky priestor, kde zdokumentujeme predovšetkým genézu slovensko-maďarských, slovensko-poľských vzťahov a slovensko-nemeckých vzťahov. Mimo našu pozornosť však nevynecháme aj genézu slovensko-amerických vzťahov (s dôrazom na slovenskú komunitu v USA) a slovensko-francúzskych vzťahov v 30. rokoch. Ťažisko práce je v metodologickej časti, založenej na výskume dobového archívneho materiálu, zahraničnej dobovej tlače a dobovej literatúry, ktoré budú základnými východiskami formulovania vedeckých téz. Sekundárna literatúra bude mať doplnkový charakter. Naším cieľom je poskytnúť ucelený a komplexný pohľad na slovenskú otázku v 30. rokoch 20. storočia, čo je základnou úlohou nášho výskumu.

Výstupy:

VAŠŠ, Martin. *Martin Rázus a jeho prístup k riešeniu slovenskej otázky v 30. rokoch*. In Historický zborník MS, 2010, 20, č. 1, s. 161 – 171.

VAŠŠ, Martin. *Slovenská otázka v 30. rokoch 20. storočia. Dizertačná práca*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2010.

2011:

Výskum archívnych prameňov ku cestnej sieti, mýtnym staniciam a trhovým miestam na území Nitrianskej župy v stredoveku II.

Grant Univerzity Komenského, UK/315/2011

Vedúci projektu: Mgr. Ľudmila Maslíková

Ciele:

Výskum cestnej siete na území Nitrianskej župy na základe údajov obsiahnutých v metačných listinách z obdobia 1113 až 1526. Okrem načrtnutia pôvodnej cestnej siete sme sa pokúsili analyzovať aj údaje charakterizujúce kvalitu cesty (*magna via, publica via*) a zanikajúce cesty (*antiqua via, semita*). Súčasne sme sa pokúsili na základe archívnych prameňov zhromaždiť údaje o mýtnych stanicích, o colných (tridsiatkových) stanicích, o spôsobe výberu mýtnych poplatkov, poprípade sme sa pokúsili aj určiť komu mýto patrilo. Dôležitou súčasťou bol aj kompletný súpis trhových miest na území Nitrianskej župy. Pri ich identifikácii sme využili skutočnosť, že v uhorskom právnom systéme sa zaužíval zvyk vyhlasovať súdny spor (resp. každý významnejší majetkovo - právny úkon na troch najbližších trhových miestach). Vďaka tejto skutočnosti bolo možné rekonštruovať nielen miesta trhov ale aj dni v týždni, v ktorých sa spomínané trhy konali.

Výstup:

Vývoj cestnej siete v regióne dolného Ponitria do začiatku 15. storočia. In Medea XIV/ 2012.

Unavne a nebezpečne stredoveke cesty alebo Ako sa cestovalo v dolnom Ponitri. In Národný Kalendár, 2012,

Anotácie publikované

v: http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hinoll-2011-1l.pdf

- MAREK, Miloš (ed.) Monumenta Vaticana Slovaciae. Tomus III. Registra Vaticana ex actis Clementis papae VI. res gestas Slovacas illustrantia. Volumen 2 (1342 – 1352). Trnava : Slovenský historický ústav v Ríme, Trnavská univerzita v Trnave, 2010, 368 s., ISBN: 978-80-8082-427-3.

- RÁBIK, Vladimír a kol. Vývoj cirkevnej správy na Slovensku. Development of the church administration in Slovakia.

Kraków: Spolek Slovákov v Poľsku – Filozofická fakulta TU, 2010, 476 s., ISBN: 978-83-7490-347-9

- ŽUDEL, Juraj. Osídlenie Slovenska v neskorom stredoveku. Bratislava : Veda, 2010, 320 s., ISBN 978-80-224-1079-3.

"Výskum archívnych prameňov ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka III"

Vedúci projektu: Mgr. Daniel Gahér

Grant Univerzity Komenského č. UK/542/2011

Ciele: výskum pramenného materiálu ku grófom zo Svätého Jura a Pezinka v Štátnom oblastnom archíve v Třeboni (fond Historika) a v Slovenskom národnom archíve (Bratislavská kapitula – Súkromný archív a Bratislavská kapitula - Hodnoverné miesto); nákup zahraničných kníh k téme cez Akademickú knižnicu Univerzity Komenského

Výsledky výskumu boli prezentované na medzinárodnej konferencii konanej dňa 20. - 24. júna 2011 Slovensko a Chorvátsko: Historické paralely a vzťahy (do roku 1780) s príspevkom **A Magnate from Slovakia and Ban of the Kingdom of Croatia-Dalmatia: Count Thomas of Svätý Jur, His Life and Activities (ca. 1345–1405)** / Gróf Tomáš zo Sv. Jura, veľmož zo Slovenska a bán Chorvátsko-dalmátskeho kráľovstva: Jeho život a činnosť (okolo 1345-1405). Spoluautorom príspevku je Suzana Miljan.

Výsledky boli celkovo spracované v dizertačnej práci **Grófi zo Svätého Jura a Pezinka v neskorom stredoveku** - Filozofická fakulta Univerzity Komenského 2012.

Gemer pod osmanským panstvom v 17. Storočí - výskum prameňov k hospodárskym a sociálnym pomerom

Grant mladých UK/540/2011

Ciele projektu: Projekt *Gemer pod osmanským panstvom 17. storočí* – výskum archívnych prameňov k hospodárskym a sociálnym pomerom si kladie za cieľ na základe výskumu archívneho materiálu zmapovať tri hlavné okruhy života obyvateľstva Gemerskej stolice pod osmanskou nadvládou. Prvým je určenie rozsahu a hraníc osmanskej nadvlády na Gemeri a zachytenie ich zmien v priebehu 17. storočia, čo je mimoriadne dôležité aj preto, že Gemer predstavoval východnú hranicu osmanského zaboru na Slovensku. Jadro projektu spočíva v rekonštrukcii hospodárskych pomerov obyvateľstva, ktoré podliehalo osmanskému zdaneniu a v zachytení peňažných, naturálnych a robotných povinností poddaných voči Osmanom. Napokon tretím výskumným okruhom je zmapovanie sociálnych pomerov obyvateľstva s akcentom na otázku vzájomných vzťahov domáceho a osmanského obyvateľstva. Snahou tohto projektu je prispieť k vytvoreniu podrobnejšieho obrazu o živote v čase osmanskej nadvlády, k čomu nás motivuje i absencia súčasného slovenského historického výskumu obdobia osmanskej expanzie na našom území.

Riešiteľský kolektív: **Mgr. Helena Markusková**

Výstup:

Osmanské nápoje a víno. Produkcia vína na slovensko-osmanskom pomedzí v 17. storočí. In: Vinicola Carpathensis : (k 65. narodeninám univ. prof. PhDr. Jozefa Baďurika, CSc.), 2011, s. 97-107

2012:

Gemer pod osmanským panstvom v 17. storočí- výskum archívnych prameňov k hospodárskym a sociálnym pomerom II.

Grantová inštitúcia: **Grant mladých UK/222/2012**

Ciele projektu: Projekt *Gemer pod osmanským panstvom v 17. storočí – výskum archívnych prameňov k hospodárskym a sociálnym pomerom II.* si kladie za cieľ na základe výskumu archívneho materiálu zmapovať životné pomery obyvateľov Gemerskej stolice v čase osmanskej nadvlády, pričom nadväzuje na výsledky projektu UK/540/2011 *Gemer pod osmanským panstvom v 17. storočí – výskum archívnych prameňov k hospodárskym a sociálnym pomerom.* Jadro projektu spočíva v zmapovaní sociálnych pomerov obyvateľstva s akcentom na otázky vzájomných vzťahov domáceho a osmanského obyvateľstva, miery ich vzájomných kontaktov a vplyvu osmanskej prítomnosti na úbytok obyvateľstva. Okrem toho chceme doplniť naše doterajšie zistenia o rozsahu osmanskej moci na Gemeri a hospodárskych pomeroch podrobeného obyvateľstva. Naším cieľom je prispieť k vytvoreniu podrobnejšieho obrazu o živote v čase osmanskej nadvlády.

Riešiteľský kolektív: **Mgr. Helena Markusková**

Výstup projektu:

Gemerská stolica pod osmanským panstvom v 17. storočí – rozsah osmanského zdanenia. In: *Historia nova*, 2012, s. 95-112.

„Agrikultúra Malých Karpát v 17. a 18. storočí- výskum archívnych prameňov k dejinám vinohradníctva a vinárstva na panstve Červený Kameň“

Grant Univerzity Komenského č. UK/518/2012

Vedúci projektu: Mgr. Eva Benková

Ciele projektu na základe záverečnej správy:

Na základe projektu UK/518/2012 „*Agrikultúra Malých Karpát v 17. a 18. storočí- výskum archívnych prameňov k dejinám vinohradníctva a vinárstva na panstve Červený Kameň*“ sme realizovali rozsiahly vedecký archívny výskum, ktorý výraznou mierou prispel k poznaniu materiálnej bázy pre historické bádanie v oblasti agrárnych dejín západného Slovenska, konkrétne dejín vinohradníctva a vinárstva. Absencia záujmu súčasnej historiografie o bádateľsky „*neatraktívne*“ témy z hospodárskych dejín a naše vedecké ambície zvyšujú význam zamerania sa projektu vo viacerých ohľadoch. Na prvom mieste predovšetkým z hľadiska uhľa pohľadu súčasnej society podčiarkujeme, že obce ranonovovekého Červenokamenského panstva lokalizovaného v renomovanom vinohradníckom regióne Malých Karpát patria dodnes k významným producentom kvalitných vín (ležia na Malokarpatskej vínnej ceste) a teda sa tu už storočia udržiava kontinuálna vinohradnícka tradícia. Komplikovanosť archívneho výskumu spočíva v potrebe intenzívneho a precízneho štúdia množstva archívneho materiálu, preto akékoľvek prispenie k zodpovedaniu parciálnych otázok k vývoju agrikultúry zvyšuje hodnotu skúmanej problematiky a perspektívne umožní prihliadať na danú tému komplexne a objektívne interpretovať dopad celospoločenských determinantov na vývoj vinohradníckej výroby. Ďalším signifikantným znakom nášho bádateľského zamerania je snaha o prínos v publikovaní transkribovaných textov písomných prameňov (prikladáme edíciu Krátke písomné pramene k dejinám vinohradníctva a vinárstva).

Pretože štúdium písomného materiálu pre výskum agrárnych dejín si vyžaduje niekedy až náročný minuciózný prístup, našim primárnym cieľom bolo uskutočnenie archívneho výskumu vo viacerých slovenských a zahraničných archívoch. Bádali sme v Slovenskom národnom archíve v Bratislave (fondy Panstvo Červený Kameň 1, Panstvo Červený Kameň 2, Ústredný pálfyovský archív), Štátnom archíve v Bratislave (fondy Urbarialia, Daňové písomnosti) a jeho pobočkách v Modre (Mestečko Častá, Mestečko Ompitál, Obec Dlhá, Obec Dubová, Obec Kaplná, Obec Píla, Obec Štefanová, Obec Vištuk, Združený inventár fondov mestečiek a obcí, Magistrát mesta Modry, Magistrát mesta Svätý Jur) a Trnave (Magistrát mesta Trnavy – Vinaria, Dlhá – obec, Suchá nad Parnou – obec) a Maďarskom národnom archíve v Budapešti (fondy Urbaria et Conscriptioes, Regesta decimarum,

Conscriptiones portarum). Najväčším potenciálom pre úspech výskumu červenokamenského vinohradníctva a vinárstva disponuje fond Panstvo Červený Kameň 1, ktorý je budovaný na provenienčnom princípe. Preštudovali sme kvantum archívnych škatúl a fasciklov, pričom ich dôkladné spracovanie si vyžaduje okrem veľkého časového horizontu, uplatnenie interdisciplinárneho prístupu, paleografické znalosti, poznanie etymológie nemeckých a latinských vinohradníckych termínov, etc.

Vďaka ponúknutým možnostiam projektu sme si mohli v zdigitalizovanej podobe archivovať v súkromnej bibliotéke rozsiahle archívne pramene, ktoré využijeme na študijnú a vedecké účely. Samotný projekt presahuje tak svoj prvotný zámer a jeho výsledky budú integrované do ďalších čiastkových tém. Súvisí to aj so skutočnosťou, že spracovanie a historická analýza tak rozsiahleho nazhromaždeného množstva archívneho materiálu vyžaduje veľa pracovného času (napr. štatistické spracovanie údajov o víne získanom správou panstva v rámci odvádzania poddanských dávok, o vyčapovanom víne, o nákladoch spojených s kultiváciou panských vinohradov Pálfiovcov; spracovanie obecných pereckých kníh- aplikácia vinohradníckeho práva v reáliách konkrétnych mestečiek a obci na panstve Červený Kameň. etc.).

Výskum dejín vinohradníctva a vinárstva na domíniu Červený Kameň nám uplatnením metódy analógie umožnil v mnohých aspektoch využiť naše vedomosti v prednesenom príspevku *Svedectvo tereziánskej urbárskej regulácie o spoločenských a hospodárskych pomeroch Senca* na medzinárodnej vedeckej konferencii Senec – Stáročia mesta, konanej v dňoch 28. – 29. novembra 2012 v Senci, ktorý bude vo forme štúdie v priebehu roka 2013 publikovaný v rovnomennom zborníku. Poukazujeme na to z toho dôvodu, že agrárny vývoj feudálnych panstiev je potrebné skúmať nielen v intenciách teritoriálne uzavretej hospodárskej jednotky, ale aj v reláciách k okolitým panstvám, či jednotlivým sídlam (ktoré tiež patrili k prosperujúcim vinohradníckym centráam malokarpatskej vinohradníckej oblasti).

Dovolíme si jednoznačne pozitívne hodnotiť význam projektu pre našu vedeckú a študijnú činnosť. Na záver konštatujeme, že sme na základe úspešnej realizácie projektu dosiahli nami postulované vedecké ciele a dospeli sme k mnohým novým poznatkom, ktoré obohatia nielen naše osobné vedecké smerovanie, ale aj slovenskú historiografiu. Výsledky výskumu budeme perspektívne prezentovať v ďalších pripravovaných vedeckých štúdiách a článkoch.

Charakteristika vedeckých cieľov projektu na základe žiadosti o grant:

Poznanie agrárnych pomerov konkrétnych regiónov Slovenska umožňuje historikovi reálne a objektívne nazerať na dejinný vývoj a formovanie danej krajiny. Priaznivé prírodné

podmienky malokarpatských úbočí a tradičná vinohradnícka kultúra prirodzene motivovali tunajšie obyvateľstvo sústrediť sa na vinohradnícku výrobu ako na základný zdroj obživy.

Skutočnosť, že agrikultúre sa vo všeobecnosti v slovenskej historiografii venovala a venuje malá pozornosť, je naším zámerom prehĺbiť doterajšie vedomosti o vinohradníckej výrobe ako špecifickom poľnohospodárskom odvetví a zároveň poukázať na možnosti využitia veľkého množstva neprebádaného archívneho materiálu. Naším hlavným cieľom a zároveň náplňou projektu je zrealizovať archívny výskum vo viacerých domácich a zahraničných archívoch. Budeme pracovať s materiálmi z fondov *Panstvo Červený Kameň I. a II.*, uloženými v Slovenskom národnom archíve v Bratislave, z fondu *Bratislavská župa I.*, ktorý je dislokovaný v Štátnom archíve v Bratislave, s fondmi Štátneho archívu v Bratislave, pobočka Modra, *Mestečko Častá a Mestečko Ompitál*, ďalej s archívnymi materiálmi z *Archívu uhorskej komory (Urbaria et Conscriptioes, Conscriptioes portarum, Regesta decimarum)*, umiestnenom v Maďarskom krajinskom archíve v Budapešti. Súčasťou výskumu bude aj návšteva Univerzitnej knižnice vo Viedni, kde by sme chceli vyhľadať u nás nedostupnú odbornú literatúru.

V rámci projektu by sme chceli vytvoriť terminologický a výkladový slovník dobových nemeckých a latinských výrazov spätých s vinohradníckou a vinárskou tematikou. Predpokladáme, že ho bude možné publikovať vo forme štúdie a stane sa elementárnou pomôckou nielen pre študentov, ale i odbornú a laickú verejnosť.

Zodpovedanie otázok súvisiacich s vinohradníckou výrobou na panstve Červený Kameň je kľúčovým momentom pre určenie postavenia vinohradníctva v poľnohospodárstve a ekonomike západného Slovenska v 17. a 18. storočí.

Finálnym cieľom celého projektu je publikovanie našich vedeckých záverov v písomnej podobe (štúdia, odborné články, etc.).

Výstupy projektu:

BENKOVÁ, Eva. Dejiny vinohradníctva na panstve Červený Kameň v druhej polovici 18. storočia. In Štúdie o dejinách. *Historia nova* 6. [online] Bratislava : Stimul, 2013, s. 71-81. Dostupné na internete:

http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino6.pdf

BENKOVÁ, Eva. Krátke písomné pramene k dejinám vinohradníctva a vinárstva. In Štúdie o dejinách. *Historia nova* 6. [online] Bratislava : Stimul, 2013, s. 155-165. Dostupné na internete:

http://www.fphil.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/ksd/Hino6.pdf